

GLASNIK

JUNIJ 1989, ŠTEVILKA 6, LETO XXIII

IMP Glasnik izdaja Delavski svet sozda IMP – Industrijska montažna podjetja v 7.200 izvodih. Uredništvo: Ljubljana, Likoarjeva 6, telefon (061)314-562. Glavni in odgovorni urednik je Janez Votek. Člani odbora za obveščanje IMP so: Bojan Permovšek, Mojca Ipavec, Dragica Janežič, Dušan Jovanovič, Nevenka Kavkler, Lijana Kokotec, Biserka Lazar, Marija Leskovar, Anton Maček, Lidija Močilnikar, Iztok Munih (predsednik), Joži Pipp, Marija Scrvatzy, Franc Šeruga, Štefan Šeruga, Primož Zupančič, Marjan Žnidaršič. Tiska Tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS št. 421-1-72 z dne 26. 9. 1974 je IMP Glasnik oproščen temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tio

Prvi sadovi »prisilnih upraviteljev«

Kot je znano je bil v idrijskem Tiu v sredi oktobra lanskega leta uveden ukrep družnega varstva. Od takrat je poteklo že nekaj časa. Zato smo se obrnili na predsednika začasnega kolegijskega poslovodnega organa Jožeta Novaka, ki nam je na kratko orisal delo in nas seznanil z nekaterimi že doseženimi rezultati in vizijo razvoja organizacije v prihodnje.

Vzroki izgube

Kot vemo, je do ukrepa družnega varstva prišlo predvsem zaradi izgub in prevelike zadolženosti idrijskega Tia, pa tudi zaradi izredno slabih notranjih medsebojnih odnosov. Pri analizi poslovanja Tia je začasni kolegijski poslovodni organ, ki ga sestavlja poleg Jožeta Novaka, Nevenka Antičević, in Šturm Miloš, dipl. ing. so ugotovili, da je bil osnovni vzrok za izgubo povečan izvoz na konvertibilna tržišča. Ta je potekal pod izredno neugodnimi pogoji za Tio, saj pri nekaterih izdelkih niso pokrivali niti materialnih stroškov. Prodaja na domačem trgu je bila sicer dokaj stabilna, večji izpad pri dohodku so beležili le pri proizvodnji posod, ki je bil v času uvedbe ukrepa likvidaciji, ker je takratno vodstvo ocenilo, da je neakumulativen.

Povečanje izgube je pritikalo na vse večjo kratkoročno zadolženost kolektiva. Kot eden od razlogov za nastali položaj je tudi klasična sektorska organiziranost, ki ni omogočala dovolj hitrega razvoja novih programov in medsebojnega komuniciranja uspešne prodaje.

Delo in dohodek prvi cilj

»Agonija, celo brezperspektivnost, v kateri so se znašli delavci Tia, je terjala od nas takojšnje ukrepanje. Prvi cilj, ki smo si zastavili, je doseganje ustrezne mesečne realizacije, ki nam zagotovi pozitivni poslovni rezultat ob koncu leta in saj takšno rast osebnih dohodkov, kot se giblje inflacija. Zato smo začeli ponovno oživljati program posod, po katerih je na trgu še zmeraj povpraševanje.

Ob tem smo na novo določili prodajne cene in se odločili za premlajanje donosnosti programa. Posebno poglavje je nedvomno izvoz. Takoj smo se začeli dogovarjati z vsemi pomembnimi tujimi partnerji, boljše pogoji sodelovanja za Tio. Moram reči, da smo pri teh pogajanjih v glavnem uspeli, saj o partnerji pristali na nove pogoje, tako da sedaj pokrivamo minimalne direktne proizvodne stroške. Hkrati smo povečali prodajne aktivnosti na domačem tržišču. Rezultat vsega tega je bilo pokritje izgube in zaključek poslovnega leta na pozitivni črti,« opisuje prve ukrepe predsednik ZKPO Jože Novak.

Notranja konkurenca

»Za uresničitev zastavljenih ciljev so bile potrebne spremembe notraj delovne organizacije. Odločili smo se za organizacijo na osnovi programov. Oblikovali smo tri programske povsem razločene enote in sicer: pro-

gram klime, ki ga vodi Ivan Rupnik, dipl. ing., program vrat, ki ga vodi inž. Zdenko Golob in program posod, ki ga vodi Bogdan Rupnik. Vodje programov so zadolženi za prodajo, proizvodnjo, razvoj, kontrolo in donosnost programa. Skupni za vse tri programe sta le finančno računovodska in kadrovska služba.

S tem nam je uspelo razbiti dosedanje togo sektorsko organiziranost, hkrati so vsi omenjeni programi polno zaživeli, med njimi pa se je pojavil tekmovalni duh.

Nova organiziranost pa se je pokazala kot izredno učinkovita tudi pri uresničevanju kratkoročnih ciljev. Ob tem moram opozoriti, da smo se s tem izognili še enemu bolečemu rezu, to je odpuščanje delavcev, ki z novo organiziranostjo ni bilo potrebno.

No, s tem pa ni rečeno, da so na kadrovskem področju vsi problemi razrešeni. Obstojča kadrovska sestava je izredno slaba.

Ta se odraža v pomanjkanju delavcev za odgovornejša delovna mesta,« ocenjuje Jože Novak. Kadrovski primanjkljaj so poskušali razrešiti z objavo razpisov, vendar pravega odziva ni bilo. Z razpisi sicer ne mislijo odnehati, vendar iščejo tudi druge možnosti, predvsem v štipendiranju študentov v višjih letnikih fakultet. Nenazadnje pa tudi z obstoječo izobrazbeno ravni delavcev niso zadovoljni, saj ima 124 delavcev le osnovno šolo, od tega pa okrog 50 niti te ne. Zato je eden od ciljev dodatno izobraževanje delavcev.

Ob tem ni mogoče mimo odnosov med delavci, ki so bili pred ukrepom na izredno nizki ravni.

Po besedah sogovornika so delavci z odobravanjem sprejeli novo organiziranost. Do zapletov je prišlo edino v programu vrat, kjer so delavci izrazili nezadovoljstvo z vodjem programa.

V zadnjem četrtletju skoraj polovico ustvarjenega

Če se še enkrat povrnemo k poslovanju, moramo opozoriti na velikanski zasuk v zadnjem četrtletju, ki so ga dosegli v Tiu. V zadnjih treh mesecih lanskega leta so dosegli kar 46 odstotkov realizacije organizacije v lanskem letu. Zastavljeni cilj je bil presežen za 11 odstotkov. »Vendar to še ne pomeni, da je bilo ali da je že poslovanje v Tiu sanirano, kajti dohodek je še zmeraj premajhen za oblikovanje skladov in je zadoščal za pokrivanje obveznosti iz dohodka in osebnih dohodkov delavcev. Dohodek v lanskem letu je znašal 4.559.149.000 dinarjev, obveznosti iz dohodka 811.223.000 dinarjev. Od tega je bilo čistega dohodka 3.747.926.000 dinarjev, kolikor smo porabili za osebne dohodke. Pozitiven premik je bil

dosežen tudi na zunanjetrgovinskem področju, saj smo dosegli pozitivno zunanjetrgovinsko bilanco. V letošnjem letu se ta položaj še izboljšuje, sam smo začeli z osvajanjem nekaterih izdelkov v sami organizaciji, nekatere pa osvajamo v sodelovanju z drobnim gospodarstvom,« povzema Jože Novak.

Nedvomno poti na zunanjih trgih Tiu niso zaprte. Kot je poudaril naš sogovornik, so na sejmju ISH pridobili nekaj novih potencialnih kupcev, s katerimi že potekajo razgovori. Možnosti pa so po njegovi oceni bistveno večje, v kolikor se na zunanjih trgih ustrezno organizirajo, tu ni mislil samo na Tio, ampak sistem IMP kot celoto. Po njegovi oceni bo nujno zgraditi ustrezno zastopniško mrežo (dilerji), ki bi skrbeli za prodajo programov.

Ob tem sva zašla tudi na področje razvoja. Poudaril je, da danes ni več problem izdelka razviti in narediti, ampak se predvsem izpostavlja problem tržne zanimivosti izdelka. Nekaj pozitivnih izkušenj so si vsakakor pridobili z učinkovitim razvojem nekaterih izdelkov, tudi s pomočjo zunanjih strokovnjakov. Hkrati pa je opozoril na problem konkurence na zahodnih trgih, kjer so nam v našem cenovnem razredu najhujši konkurenti Grki na račun cenejšega materiala in nekatere naše republike s cenejšo delovno silo.

Ob vseh žgočih problemih je ZKPO zagrizel še v eno kisljabolko – likvidnost. Pred ukrepom je kratkoročna zadolženost presežala mesečno realizacijo. Do konca leta so jo izboljšali, saj so bili kratkoročni krediti izenačeni z mesečno realizacijo. Konec prejšnjega meseca pa so jo zmanjšali že na dve tretjini mesečne realizacije.

Agresivnejša prodaja

»Skozi novo organiziranost se je klima program oblikoval nedvomno kot nosilni program, saj zagotavlja tri četrtine dohodka, če ne celo več. Tu je potrebno vztrajati na razvoju tržno zanimivih izdelkov, v katerega bo potrebno vključiti več zunanjih sodelavcev. Pri vratih je nujen agresiven nastop na trgu s kakovostnejšimi tipi vrat, ki zagotavljajo varčevanje z energijo in varnost pri delu. Kajti tudi tu je prisotna konkurenca zasebnikov, ki nastopajo z manj zahtevnimi vrati. Potrebno bo zagotoviti večjo prodajo na domačem trgu. Odveč tudi ni razmišljanje o razširitvi programa z izdelavo sten. Pri programu posod se poleg zunanje konkurence srečujemo še z notranjo konkurenco, zato je umestna usmeritev na izdelavo specialnih posod,« o dosedanjih aktivnostih ZKPO zaključuje Jože Novak.

Podjetništvo

Na vprašanje o nalogah, ki čakajo ZKPO, pa je takole strnil svoje razmišljanje. »Do konca meseca junija bomo pripravili predlog nove organiziranosti de-

lovne organizacije na osnovi zakona o podjetjih. Vzporedno s tem bomo pripravili tudi izhodišča za ponoven začetek dela samoupravnih organov. Pri oblikovanju predloga o novi organiziranosti nam bo služila kot izhodišče sedanja zasnova organiziranosti, ki se je pokazala kot izredno racionalna in učinkovita. S sedanjo organiziranostjo smo poleg ugodnih rezultatov poslovanja dosegli tudi izredno učinkovitost poslovanja. Namreč z odpravo sektorske delitve so tudi odpadla vsa odvečna potovanja in usklajevanja ter potovanja od Godoviča do Idrije, ki so požrla veliko časa in dala izredno majhne efekte. Zato bomo ponudili možnost za delovanje dveh podjetij. V Godoviču, kjer je zaokrožen klima program in v Idriji s programom vrat. V Godoviču so potrebne naložbe, ki bi zagotovile, da bi ta obrat lahko samostojno delal in živel. Vse to bo opredeljeno v investicijskem elaboratu. Jasno pa je, da v Godoviču brez sovlaganja od zunaj ne bo šlo, zato bomo poskušali najti partnerja za sovlaganje. Po naših načrtih bomo z vsemi temi nalogami zaključili nekje do septembra, ko naj bi prenehal veljati tudi ukrep.

Na kadrovskem področju je kot sva že prej ugotovila vrsta problemov. Osnovni cilj je redno zagotavljanje dela, vendar je nujno še naprej iskati vodilni kader na nižjih ravneh vodenja, ki ga primanjkuje. Pa tudi sicer je kadrovska sestava neugodna, kajti v primerjavi z ostalimi organizacijami v idrijski občini, ki imajo v glavnem veliko serijsko proizvodnjo, ima Tio specifičen program maloserijske proizvodnje, ki zahteva izredno prilagodljiv in kreativen kader, ki se je sposoben prilagajati zahtevam trga, mimo dolgih administrativnih procedur. Eden od pomembnih dejavnikov za stabilnost organizacije je razvoj novih programov, ne samo izdelkov. V tem času intenzivno delamo na treh programih in sicer: ohišjih za računalniško tehniko, zvočno izolacijski zaščiti in opremi ladij.

Skratka prepričan sem, da bomo do konca našega »mandata« zagotovili organizaciji posele, dosegli finančno stabilnost in pripravili nove programe, vse ostalo pa bodo naloge novega vodstva kolektiva.«

Za konec morda ena misel Jožeta Novaka, če bi sanacija Tia potekala po vzorcu dežel razvitega sveta. Če bi organizacija v tistem času šla v stečaj, bolje v odprodajo in bi zanjo iztržili vsaj 10 odstotkov knjižne vrednosti, kot je v svetu to praksa bi s temi sredstvi organizacijo lahko na novo postavili (ob že prej omenjenih ukrepih) na noge in že na samem začetku bi imeli dovolj sredstev tudi za razširjeno reprodukcijo, ki jih sedaj ni. Ob možni uresničitvi nove organizacijske zasnove bo potreba po tej injekciji sovlaganja kljub vsemu nujna.

J. VOTEK

Promont

Združenje za vodo

»Udruženje za tehnologijo vode« je strokovno združenje, osnovano leta 1960 v Beogradu. Njegova dejavnost je izobraževalna in založniška. V okviru izobraževalne dejavnosti organizira posvetovanja, tečaje in seminarje s področja tehnike in tehnologije čiščenja in priprave vode, gospodarjenja z vodo in vodnimi viri.

IMP – PROMONT.

SEMINAR »Voda v industriji« je tradicionalen. Na tem seminarju sodelujejo strokovnjaki s področja vodne problematike in sicer različnih področij oziroma struktur – iz raziskovalnih institucij in fakultet, projektantskih in izvajalskih organizacij, upravnih služb, predstavniki proizvajalcev opreme in kemikalij ter uporabniki in upravljalci naprav, ki že obratujejo.

Na seminarjih izmenjajo izkušnje ob neposrednih stikih oziroma jih posredujejo v obliki predavanj.

S predavanji – torej aktivno udeležbo so nekajkrat sodelovali tudi sodelavci IMP-ja, zlasti inž. Medic.

Letos je bil seminar že enajstič in sicer tokrat v Portorožu. Letošnje teme, ozko vezane na IMP so bile s področja čiščenja odpadnih voda ter priprave in kondicioniranja hladilne vode.

Za pripravo in kondicioniranje hladilne vode sta tokrat pripravila predavanje predstavnik investitorja oziroma uporabnika, kjer je IMP – PROMONT projektiral in izvedel sisteme za pripravo hladilne vode.

To so bili M. Germ iz JULON-a in D. Zupančič ter T. Trobiš iz IMP – LIVAR.

S področja čiščenja odpadnih voda je bilo predavanje na temo čiščenja odpadnih voda tekstilne industrije. Pripravila ga je N. Radonjič iz

Predavanja so objavljena v zborniku referatov, ki ga prireditelj izda ob vsakem seminarju in ga prejmejo udeleženci seminarja, oziroma so objavljena v časopisu »Voda in sanitarna tehnika«. Ta časopis izdaja »Udruženje za tehnologijo vode« v okviru svoje založniške dejavnosti že od leta 1970. Je specializirana strokovna revija, ki spremlja domače in tuje dosežke s področja pitne vode, odpadnih voda in vode za tehnološke procese. Časopis se tiska v 1200 izvodih in izhaja kot dvomesečnik. Tudi v časopisu so sodelavci IMP-ja že objavljali svoje članke oziroma so o napravah, ki jih je IMP projektiral in izvedel informirali strokovno javnost in uporabnike teh naprav.

Menim, da je aktiven način predstavitev dejavnosti in dosežkov s področja poslovanja DO s prispevki na seminarjih in objavljanjem v strokovnih časopisih eden od boljših in korektnjših načinov priporočanja uslug. Zahteva pa nekaj truda ob zbiranju podatkov, rezultatov in izkušenj ter urejanju vseh teh v obliko, ki jo je možno javno posredovati drugim.

Opozorila bi še na dogajanje, ki poteka vzporedno s seminarjem. To je predstavitev DO »pokroviteljev« seminarja.

Eden od pokroviteljev je bil letos IMP – PROMONT.

Nada Radonjič

INŽENIRING

Pokroviteljstvo nad PEN-om

Konec maja so se zbrali književniki z vseh koncev sveta na svojem že tradicionalnem srečanju PEN na Bledu. Na tridnevnem srečanju so razpravljali o literaturi v eksilu. Sama tematika je bila svojevrsen izziv, aktualen prav v današnjem času, ko prihajajo človekove pravice v ospredje.

Že drugič zapored je prevzel pokroviteljstvo nad to mednarodno manifestacijo IMP-jev Inženiring. Na uvodni slovesnosti je med drugimi udeležence srečanja pozdravil namestnik generalnega direktorja Janez Stanovnik in jim zaželel uspešno delo.

Izsiljeni sestanki

V Eku je zavrelo

Le kratak čas je od Ekove delovne zmage – uspešnega zaključka nove proizvodne hale, na katero so delavci tega tozda še vedno ponosni, vendar pa se je v njih nakopičila tolikšna mera nezadovoljstva zaradi prenizkih osebnih dohodkov, da je izbila sodu dno. Zato so se delavci elektromontažne dejavnosti in proizvodni delavci 17. maja sešli v jedilnici na izsiljenem sestanku, kjer so imenovali stavkovni odbor in zahtevali pojasnilo o vzrokih za nizke osebne dohodke. Ker se na tem sestanku niso mogli sporazumeti glede svojih zahtev po povečanju osebnih dohodkov, so oblikovali pismene zahteve, ki obsegajo 6 točk in jih posredovali direktorju tozda. V njih delavci zahtevajo naslednje:

– Kolektivna delovna uspešnost, ki znaša 30 odstotkov, se mora preračunati na 182 ur in preiti v vrednost točke. Na to vrednost pa se mora osebni dohodek povečati za 50 odstotkov in izplačati v mesecu maju 1989.

– Osebni dohodek mora v naslednjih mesecih slediti inflacijski stopnji.

– Izdelati se mora poročilo o finančnih rezultatih poslovanja tozda v prvih petih mesecih in plan dela za naslednje mesece ter pregled zasedenosti kapacitet.

– Vrednost terenskega dodatka naj se izplačuje dvakrat mesečno s tem, da se vrednost spreminja glede na inflacijsko stopnjo.

– Začeti se mora s postopkom nove ocenitve delovnih mest, ki naj bi bil opravljen v roku šestih mesecev.

– Zahtevamo, da se začne postopek za izboljšanje delovnih pogojev dela v proizvodnji.

Ce zahtevam ne bo ugodeno, bo prišlo do zaustavitve dela in bo zahtevan postopek za uvedbo prisilne uprave.

V zvezi s temi dogodki smo se pogovarjali z Ekovim predsednikom sindikata Ludvikom Pernatom, ki je povedal, da so glavni problem nizki osebni dohodki, ki so pod povprečjem IMP-ja. Vsi v Eku si prizadevajo za to, da bi se zadeve popravile. Vodstvo podjetja je izrazilo, da se bodo lahko osebni dohodki v maju povečali za približno 30 odstotkov. O tem je z vodstvom podjetja sredi maja razpravljal na svoji seji izvršni odbor sindikata, kjer je bilo to tudi ponovno zagotovljeno. Na tej seji je bilo zahtevano, da se morajo osebni dohodki povečati za 50 odstotkov. Informacija o tem so člani izvršnega odbora prenesli med člane sindikata, ki pa s 30 odstotnim povečanjem osebnega dohodka niso bili zadovoljni in so se zato sešli na omenjenem izsiljenem sestanku.

Tudi predsednika delavskega sveta smo povprašali o teh zadevah, ki je povedal, da je delavski svet tozda Eko 26. maja obravnaval zahteve stavkovnega odbora. Direktor tozda je na osnovi analize finančnega stanja dovolil povišanje vrednosti točke na 8.500 dinarjev in 20 odstotni količnik delovne uspešnosti. V burni razpravi o tem se delegati delavskega sveta niso strinjali s predlagano višino, ker so zagovarjali mnenje baze oziroma zahteve stavkovnega odbora. Predsednik delavskega sveta je, ker o možnem povečanju ni bilo soglasja, sejo prekinil. Dogovorili so se še, da se 29. maja sestanejo vse družbenopolitične organizacije skupaj z delegati delavskega sveta in še enkrat pregle-

dajo zahteve in dane možnosti za povečanje osebnih dohodkov. »Najprej smo se zjutraj sestali v menzi v razširjeni obliki«, je povedal predsednik delavskega sveta Venčeslav Kramberger, »ker pa tudi tam nismo prišli do enotnega mnenja, smo se dogovorili, da se predstavniki družbenopolitičnih organizacij, predsednik delavskega sveta, predstavniki stavkovnega odbora, direktor in člani kolegija sestanemo pri direktorju. Tu smo rešili prvo točko zahtev – to je, da se vrednost točke poviša le na 8.500 dinarjev, količnik delovne uspešnosti pa na 20 odstotkov, kar naj bi delavski svet potrdil na seji 30. maja. V zvezi s tem povečanjem pa je direktor Karl Leskovar podal zahteve, kaj vse moramo urediti, da bomo lahko tudi v prihodnje povečevali osebne dohodke v skladu z rastjo ustvarjenega dohodka. Delavski svet je 30. maja obravnaval in v celoti sprejel direktorjev pismeni odgovor s predlaganimi ukrepi, ki ga je podal na zahteve stavkovnega odbora.

Poglejmo, kaj je vpeto v direktorjev odgovor:

Osebni dohodki se v maju povečajo glede na planirano realizacijo tozda 568.000 nemških mark ali 3,6 milijarde dinarjev (1 marka po tečaju 16. 5. 1989 je 6.232 dinarjev). Če bo realizacija manjša, se to odšteje od osebnega dohodka za prihodnji mesec ali pa prišteje k realizaciji v prihodnjem mesecu. Povečanje osebnega dohodka za 30 odstotkov v primerjavi z aprilom se lahko realizira tako, da se poveča vrednost točke s 6.000 na 8.500 dinarjev, količnik delovne uspešnosti pa obračuna v višini 20 odstotkov.

Ker je bilo v maju 176 delovnih ur, pri tem pa je 16 ur plačnih praznikov, kar pomeni, da je bilo v maju približno 14 odstotkov več ur kot v aprilu, bo tako nominalna višina osebnega dohodka porasla kar za 50 odstotkov. Masa osebnih dohodkov je znašala aprila približno 640 milijonov dinarjev, v maju pa 960 milijonov dinarjev. Za tolikšen osebni dohodek bi morala znašati realizacija pri sedanjih stroških 5 milijonov dinarjev. Negativno razliko v realizaciji mora tozda nadoknaditi, sicer ji grozi stečaj. Večjega povišanja osebnih dohodkov pa tozda finančno ni sposoben, ker bi sicer prišlo do blokade žiro računa, izguba pa bi se povečala za več, kot jo je tozda sposoben pokriti.

Po zakonskih določilih mora tozda, ki je 60 dni nelikviden, začeti postopek poravnave z upniki, kar pomeni v sedanjih tržnih razmerah začetek stečaja. Zahteve, da morajo biti osebni dohodki v prihodnjih mesecih

v skladu z inflacijo, se lahko uresničijo, če bo tozda dosegel naslednjo realizacijo: za junij 786.000 nemških mark, za julij 655.000, za avgust 742.000, za septembru, oktober in november milijon in za december 1.200.000 mark.

Nova ocenitev delovnih mest je zahtevna naloga. V sozdu IMP naj bi veljala določena merila, ki so opredeljena v samoupravnih aktih. Če je mišljena ocenitev v smislu večje uravnilovke, je le ta v nasprotju z načelom, da mora biti dobro nagrajeno kreativno delo. Zahteve v takšni obliki so nesprijemljive, saj je sedanje razmerje 190 točk proti 840 točkam, to je 1:4,42 celo preniko. Menim, da bi morali posamezni strokovnjaki, če jih bo hotel Eko obdržati, ali jih dobiti, odstopiti od sedanjega strukturnega razmerja. Slabost tozda je v miselnosti zaposlenih in je to tudi eden od glavnih vzrokov, da Eko že nekaj let ustvarja prihodek z obračunom materiala in ne s prodajo znanja.

Če delavski svet in stavkovni odbor vztrajata pri realizaciji, potem menim, da mi je dana nezaupnica in je potrebno takoj poskusiti kandidata za direktorja.

Poročila finančnega načrta za pet mesecev ni mogoče pripraviti iz naslednjih vzrokov:

– marca bi morali v elektromontažni dejavnosti preiti na računalniško obdelavo podatkov, vendar to ni bilo realizirano. Realizacija se je začela šele aprila, vendar še ni zaključena in knjizbe za april in maj niso izvedene.

– realizacija za maj in poraba, torej stroški bodo znani šele okoli 18. junija. Po oceni direktorja Leskovarja je bilo poslovanje v prvih štirih mesecih naslednje:

– realizacija je znašala okoli 6,5 milijarde dinarjev,

– porabljeni sredstva za osebne dohodke in sklad skupne porabe 2,1 milijarde dinarjev,

– obresti od sponovanja denarja približno 1 milijardo dinarjev,

– porabljeni sredstva približno 3 milijarde dinarjev,

– nastala izguba znaša približno 2,5 milijarde dinarjev.

Na osnovi ocene realizacije v maju in juniju in na osnovi gornjih ocen se pričakuje polletna izguba približno v višini 2,5 milijarde dinarjev. Junija se mora začeti izguba zmanjševati.

Z načrtovano realizacijo in z realizacijo nekaterih nalog bi morali izgubo pokriti do konca leta in celo ustvariti minimalni dobiček.

Zahteve za izboljšanje delovnih pogojev so nerealne. Izboljšanje delovnih pogojev bi bilo bolj upravičeno zahtevati delavci na terenu. V delavnici se je zmanjšal ropot, temperatura je ugodna, onesnaženost zraka s plini pri varjenju pa je večja predvsem zato, ker se v delavnici ne uporabljajo delovna sredstva, ki so uničena zaradi malomarnega ravnanja z njimi. Meritve, ki jih je opravil Inštitut za varstvo pri delu, so pokazale, da so parametri v dovoljenih mejah.

MARIJA PRIMC

40-letnik

Od Korna do Toplovoda in IMP-ja

Monterji, ki bi bili po skoraj 40 letih zvestobe eni firmi, oziroma po tako dolgoletni delovni dobi, še tako čili, živahni in delovno razpoloženi, kot je Vinko Zupan, ki je bil v koprski Montaži vodja montaže in se je pred kratkim upokojil, so le redki. Delovna organizacija Montaža Koper se je Vinku oddolžila za njegovo dolgoletno zvestobo in prizadevnost ob odhodu v pokoj s povabilom v restavracijo koprške Luke, kjer so mu v ožjem krogu kolektiva ob skupnem kosilu izročili v dar umetniško sliko, direktor delovne organizacije Zorko Cerkenik pa se mu je v krajšem nagovoru zahvalil za njegov dolgoletni delovni prispevek Montaži in IMP-ju.

Kje in kako ste začeli in kaj je botrovalo vaši odločitvi za monterski poklic?

»Učiti sem se začel med vojno pri zasebnem mojstru inženirju Kornu v Kranju. Za monterja sem se šel učiti zato, ker je bilo že veliko mojih vaščanov iz Senčurja pri Kranju, kjer sem doma, pri inženirju Kornu. Sosed Franc Sitar pa mi je precej stvari razložil o tem poklicu. Potem pa sem šel k mojstru v Kranj in smo sklenili vajeniško pogodbo. Učil sem se za monterja vodovodnih in plinskih inštalacij.

Pri tem mojstru sem bil samo pet mesecev – to je do takrat, ko je njegova delavnica postala državna last in se je še približno dve leti imenovala po inženirju Kornu, potem pa je iz nje nastal Toplovod Ljubljana, ki je bil zametek današnjega IMP-ja. Okoli leta 1948 se je podjetje preselilo v Ljubljano. Leta 1948 sem se izučil in potem delal v glavnem na gradbiščih po Gorenjski.

Česa se najraje spominjate?

»Najlepše spomine imam na obdobje po vojni, ko je bilo pomanjkanje monterjev, dela pa je bilo dovolj, včasih še preveč. Mojstri so bili do vajencev zelo uvidni in so nam zaupali že tudi zahtevnejša dela ter nam s tem omogočili večjo vajeniško nagrado. Med starejšimi vajenci, pomočniki in vodstvom podjetja je bilo več spoštovanja do pridnosti, učenja in do dela kot danes. Tudi nagrado so ti dali, če si bil priden, če si štedil z materialom, če si čistil orodje, in če si bil točen na delu.»

Kako ste se v tistih časih, ko firma še ni imela organizirane družbene prehrane, hranili na gradbiščih?

»Malice na gradbiščih smo si sami preskrbeli. Mlajši vajenec je zbral denar od pomočnikov, monterjev in drugih vajencev ter šel nabavit hrano – vedno je šel samo-

eden in ne vsi. Malica na gradbiščih je bila redna.»

Ker promet po vojni še ni bil bogveď kako dobro organiziran, kako ste pa odhajali na gradbišča, zlasti tista oddaljenejša?

»Na bližnja gradbišča smo se vozili z bicikli, na oddaljenejša pa z vlakom (gradbišče Titova vila na Bledu, bolnišnica v Ljubljani, vojašnica v Ilirski Bistrici, bolnišnica v Šempetru pri Novi Gorici).«

Kakšna je bila vaša poklicna pot po končani učni dobi?

»Leta 1949 sem šel k vojakom, od koder sem se vrnil po trem letih leta 1952. Takoj sem se prijavil pri Toplovodu v Črtomirovi ulici. Dodeljen sem bil na dela vodovodnih inštalacij na stanovanjski blok v Velenju, kjer smo delali do decembra 1952. Leta 1953 sem postal vodilni monter. Potem pa smo šli v Ljubljano na gradbišče tovarne Litostroj in Litostrojevih blokov. V Ljubljani sem bil samo dve leti (do leta 1954). Leta 1955 pa sem odšel delat v Koper. Prvi šef montaže je bil Rudi Rituper, v Koprju pa je bil vodja samostojnega gradbišča Marjan Pregelj. Kot vodilni monter sem vodil dela na gradbiščih tovarne Tomos v Koprju, na stanovanjskih objektih Miljski hrib, blokhi Belveder v Koprju, bolnišnici Valdoltra, na turističnih objektih v Portorožu.

V Montažo Koper sem se vključil leta 1955. Iz Ljubljane so me namreč napolnili v pomoč vodilnemu monterju Jordanu. Na Primorsko je bilo mišljeno, da odhajam samo začasno. Ker pa so bile stanovanjske razmere po vojni težke, tukaj pa so mi obljubili pomoč pri pridobitvi stanovanja, sem ostal tukaj in si ustvaril družino. Ko se je v Koprju začela gradnja tovarne Tomos, stanovanjskega naselja Smedela in drugih objektov, smo pridobivali mlade, ki so končali šolo, za uk v naši stroki. Prav tako smo privabljali tudi monterje iz drugih podjetij in si sčasoma ustvarili svoj kader. V »špicu«, ko se je začel turizem, nam je prišel v pomoč ljubljanski IMP, ki je dal cele montažne skupine, da smo lahko z njihovo pomočjo do roka končali objekte. Na ta način smo preprečili delo konkurenci. Dela smo izvajali v Luki Koper, kjer sem bil sprva vodilni monter, kasneje

pa vodja montaže. Delal sem tudi v zahodni Nemčiji v Eisenhüttenstadtu, kjer smo na objektih tovarne in v hotelih montirali inštalacije centralne kurjave, vodovoda in prežračevanja. Nadalje sem delal v Iraku na gradbiščih 201 in 202. Po vrnitvi iz Iraka pa sem bil spet vodja montaže na gradbiščih v Koprju – največ v Luki in v okolici Koprja.

Na katerih gradbiščih ste najrajši delali?

»Na gorenjskih in primorskih.«

Tako delavne, kot ste vi, navadno izberejo za delo v družbenopolitičnih organizacijah. Prav gotovo ste položili kakšen kamenček tudi v mozaik na tem področju. Kje vse ste bili dejavni?

»Ves čas sem bil v delavskem svetu, v sindikatu, član upravnega odbora v podjetju IMP v Ljubljani. Ko sem bil predsednik delavskega sveta, so bile od zadev, ki smo jih obravnavali, najbolj zapletene tiste okoli zamenjav kadrov (direktorjev), pa tudi okoli združevanja Simplexa z IMP-jem.«

Kakšni so bili pred nekaj leti, ko je bil kolektiv manjši, kot je danes, odnosi med delavci?

»Delavci so bili še pred nekaj leti manj zahtevni, spoštovali so vodstvo, vodilne monterje, operativce. Več je bilo tudi sodelovanja z monterji, vodilni delavci pa so pogosteje obiskovali gradbišča. Po vojni je bilo zelo dobro poskrbljeno tudi za družabno življenje v obliki izletov, srečanj delavcev ob zaključku leta, precej pozornosti je bilo namenjeno rojstnim dnevom delavcev, starejšim in bolehnim delavcem, ki jim je firma omogočala počitnice v počitniških domovih in okrevanje v zdraviliščih.«

S čim se boste ukvarjali zdaj, ko ste se upokojili?

»Ker sem monter, bom delal, bodisi dajal strokovne nasvete, nič pa mi ne bo pod častjo opraviti tudi kakšno popoldansko delo. Če me bo firma potrebovala, sem ji pripravljen priskočiti na pomoč. Doma imam malo zelenjavne vrta, kjer bom tudi kaj postal. Z ženo pa hodiva pomagat njeni mami v Prekmurje, ki je sama na kmetiji. K najinemu pogovoru je še dodal: »Vodilnima monterjema Lojzetu Hribniku in Jožetu Završniku, ki sta bila prva moja vodilna monterja, se imam zahvaliti za nadaljnje uspešno delo, prav tako pa tudi IMP-ju, ki mi je omogočil, da sem dosegel dovolj visoko usposobljenost za delo v stroki.«

In še to: »Podjetje bi moralo bolj vzpodbujati člane kolektiva, da bi poskrbeli, da bi bile vse v pokojnino tudi nadure zlasti pri monterjih, ki jih morajo opraviti, ko gre za dokončanje del v kratkih rokih.«

Marija Primc

Seminar

Za dobro vzdrževanje

V Iku so sredi maja organizirali tridnevni seminar za vzdrževalce, monterje in serviserje toplotnih postaj in črpalnic zagrebškega toplovodnega omrežja. Operativne delavce iz tozov: Toplinske mreže, Posebne toplane, Termoelektrarna in toplana ter Termomont so povabili v IMP-jev počitniški dom v Fiesi. 45 udeležencev seminarja je poslušalo predavanja o aktualnem in bodočem proizvodnem programu glede načina vgradnje, nepravilnosti in vzdrževanja opreme. Zadnji dan seminarja so Zagrebčane popeljali skozi proizvodnjo tozov Itak, Črpalke, Avtomatika ter pripravili orkologlo mizo.

Obisk delavcev zagrebškega toplovodnega omrežja ni le nadaljevanje tradicionalno dobrih odnosov med Ikom in Elektroprivredo Zagreb, ki je eden od Ikovih največjih kupcev, ampak je mnogo več. Diskusije ob koncu predavanj in zadnji dan so namreč pokazale nekaj problemov, zahtev, pripomb, pa tudi sugestij-koristnih za Ikovo ko-

imercialo, za razvoj in servis. Zagrebčani so se na tem seminarju obogatili z izkušnjo oziroma s koristno informacijo.

Mesto Zagreb pripravlja velika vlaganja v razširitev toplotne oskrbe, predvidena je nova kombinirana toplotna-termoelektrarna z močjo 208 mega-

vatom, predvideno pa je tudi veliko kombinirano odlagališče smeti po vzoru tehnično najnaprednejših podobnih naprav v svetu. To bo seveda tudi priložnost za Iko, a le tedaj, ko bodo IMP-jevi referenčni objekti (toplotni postaj je v Zagrebu nekaj tisoč) dobro vzdrževani, kvalitetni in funkcionalni.

Kljub prizadevanju za osvajanje domače procese industrije in povečevanju izvoza bodo ravno toplovodna omrežja s postajami še naprej Ikovi največji kupci. Zato pa nameravajo v Iku nadaljevati s podobnimi seminarji.

Po zaključku seminarja smo vprašali Borisa Rišnerja, glavnega inženirja za organizacijo in pospeševanje poslovanja tozda Toplinske mreže, ki je v sestavi

Elektroprivrede Zagreb, kako so delavci zadovoljni s kvaliteto seminarja in kako ocenjuje ta seminar, pa nam je povedal naslednje:

»Naša firma stalno izobražuje svoje delavce ob delu. Ta seminar pa je imel namen delavce naših tozov Toplinske mreže in Termoelektrarne-toplarna seznaniti s proizvodnjo opreme IMP (črpalke, izmenjevalci toplote, avtomatika), s katerim sodelujemo v Zagrebu. Na seminarju, kjer so predavali predstavniki Ika, je bila najpomembnejša razprava z neposrednimi uporabniki IMP-jeve opreme. To je obojestranska korist, ker IMP na ta način dobiva povratno informacijo o delovanju svoje opreme; delavci, ki ravna s to opremo, pa

si lahko razložijo nekatera vprašanja v zvezi z izborom opreme za montažo opreme in z njenim vzdrževanjem. Izkazalo se je, da delavci zelo dobro poznajo IMP-jevo opremo in bodo tako vsi predlogi, ki so jih dali za izboljšanje opreme, pripomogli, da bo ta oprema tudi v prihodnje glavna oprema, ki se uporablja v sistemih centralne preskrbe toplotne mest v naši državi in v drugih državah, ki imajo takšen sistem daljinskega ogrevanja in toplotne. Mislim, da so delavci zadovoljni s kvaliteto seminarja in z gostoljubnostjo IMP-ja. Ne smemo pozabiti, da je mesto Zagreb skoraj stodontotno opremljeno s to opremo, pa tudi stajajo v IMP-jevo opremo z njeno avtomatiko.«

Inovativnost

Bliskovit premik

Po krajšem predahu smo se zopet lotili množične inovativne dejavnosti v naših delovnih organizacijah. Kot nam je znano, za spodbujanje tovrstne aktivnosti potekajo v posameznih delovnih organizacijah določene aktivnosti. Tokrat namenimo nekaj več pozornosti mariborski Montaži. Sama kronologija dogodkov v tej organizaciji nam kaže, da se ta dejavnost kljub »oblikovanemu jedru« posameznikov, ni razmahnila, kot bi pričakovali. Preprosto zaradi tega, ker ni bilo oblikovanega ustreznega socialnega okolja.

Očitno je, da so v Montaži spoznali, da je potrebno preseči egalitarni sindrom, ki je dosedaj spoštoval enakost kot naravni red stvari. Ta se je odražal skozi zapletene mehanizme raznih komisij, ki kljub vsemu niso uspemale razrešiti nekaterih predlogov in jih ustrezno finančno ovrednotiti. Kot nam je povedal Andrej Sever, sicer bivši predsednik komisije za inovativno dejavnost in sedanji »tehnični« sekretar, se je v preteklosti srečeval z vrsto problemov, ki so »minirali« uspešno in sprotno razreševanje, bolje rečeno, ocenjevanje predlogov in njihovo vrednotenje. Posledica tega so štiri predlogi, ki so jih razrešili in ovrednotili šele po dobrih dveh letih. Tu se je vključil eden od inovatorjev Emil Habith, ostali sogovorniki pa so mu pritrtili, da predlogi sploh niso bili sporni po tehnološki plati, saj so jih preizkusili, še preden so prijavitelji kot tehnične izboljšave. Sicer pa je to že kar praksa Montažinih inovatorjev. To pa predvsem zaradi prej omenjenega togega agiranja komisij, samoupravnih organov, pa tudi vodstva organizacije. No sedaj se je položaj bistveno spremenil, pravi inž. Miran Šajt iz konstrukcijskega oddelka, sicer predsednik komisije za inventivno dejavnost. »Mi smo si zadali nalogo, da obstoječe predloge tehničnih izboljšav razrešimo v čim krajšem času in jih ustrezno ovrednotimo. To smo uspeli, delavski svet pa je naše predloge podprl. Pri nas sicer ni moč govoriti o inovacijah, ampak predloge razvrščamo med tehnične izboljšave, kar tudi so. Predlagatelju izplačujemo nagrade na osnovi izračunanega prihranka za obdobje petih let. Če pa neposrednega finančnega učinka ni moč ugotoviti, predlog točkujemo in na tej osnovi izplačamo nagrado. Poleg tega je delavski svet potrdil predlog, da se delavcem, ki so predlagali izboljšavo, dodeli dodatna osebna ocena od 1 do 5-tih odstotkov za obdobje enega leta.«

»Veste za učinkovito delo, predvsem za razmah te dejavnosti, je potrebno več pogojev. Po moji oceni, kot bivšega predsednika in sedanjega tajnika, ta aktivnost ne more temeljiti na enem samem človeku, ki je takorekoč deklica za vse. Priznam sicer, da je en del krivde bil tudi v delu komisije, da so se zadeve odvijale tako počasi, vendar moram v isti sapi opozoriti, da posamezne službe, ki bi morale spremljati te aktivnosti, niso od-

sti, je potrebno več pogojev. Po moji oceni, kot bivšega predsednika in sedanjega tajnika, ta aktivnost ne more temeljiti na enem samem človeku, ki je takorekoč deklica za vse. Priznam sicer, da je en del krivde bil tudi v delu komisije, da so se zadeve odvijale tako počasi, vendar moram v isti sapi opozoriti, da posamezne službe, ki bi morale spremljati te aktivnosti, niso od-

Emil Habith je s tehnično izboljšavo orodja za izsekovanje cevne nosilca motorja za aksialni ventilator, prihranil (preračunano na 5 let) 35.100.000 dinarjev. Na osnovi prihranka je prejel nagrado 3.100.000 dinarjev. Pri načrtovanju orodja za izdelavo enega nosilca, ki je bilo prvotno predvideno za izdelavo enega kosa v eni operaciji, je predlagal spremembo orodja, ki omogoča izdelavo dveh kosov v eni operaciji. S tem se cena orodja ni povečala, zmanjšal pa se je izdelovalni čas.

grale svoje vloge. Položaj se je sedaj bistveno spremenil. Na eni strani imamo močno podporo s strani vodstva, po drugi pa so izredni interes za spodbujanje inventivne dejavnosti tudi strokovne službe. Še zlasti mladi inženirji. Plod tega so navsezadnje razrešeni in ocenjeni predlogi iz preteklosti in spremljanje novih predlogov. Nismo pa ostali samo pri tem, čeprav je predsednik komisije izredno zaseden s svojim rednim delom, kljub temu že

pripravljamo akcije, za uspešno razreševanje nekaterih problemov. Resda smo naredili določen premik tudi pri samem nagrajevanju tehničnih izboljšav, ki prevladujejo med predlogi, moram povedati, da so tudi tu potrebne določene spremembe. Po moji oceni bi se morali zgedovati po najbolj uspešnih organizacijah na področju inventivne dejavnosti v našem okolju sta to nedvomno TAM in Tovarna stikalnih naprav, ki imata urejeno nagrajevanje in profesionalno spremljanje in spodbujanje množične inventivne dejavnosti.«

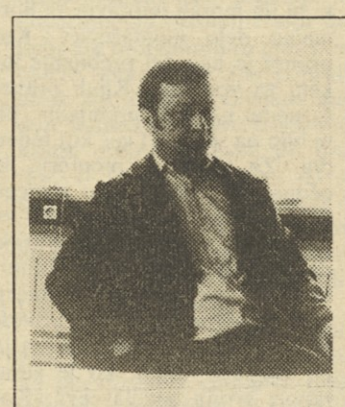
»Moram povedati, da smo sorazmerno mlad kolektiv, če se dotaknem problema odnosa med »razvojniki« in proizvodnjo ali inovatorji, se mi v razvoju ali konstrukciji zavedamo, da se praksa in teorija dopolnjujeta. Zato so vezi med nami in proizvodnjo vse tesnejše. Kar bo prav gotovo tudi eden od spodbujevalcev inventivne dejavnosti. Res je sicer, da se srečujemo še z določenimi problemi, tu mislim predvsem na prototipno delavnico, vendar upam, da bo tudi ta problem v kratkem razrešen.«

Božji mlini so mleti počasi

Eden najbolj agilnih inovatorjev v Montaži, je nedvomno Emil Habith, sicer tehnolog na mestu delovodje v orodjarni, je takole povzel svoje izkušnje: »Povedati moram, da je moj cilj v prvi vrsti izboljšati, poenostaviti in poceniti samo proizvodnjo. Zato pri svojem delu zmeraj poskušam najti najbolj racionalne rešitve. Prve predloge sem dal že v letu 1981. Resda so jih komisije obravnavale in v večini primerov tudi ugodno ocenile. Toda čas, ki je potekal od prijave do obravnave, je bil dve do tri leta, kar pa je izredno dolgo. Poglejte, takšen odnos je bil izredno destimulativen. V večini primerov, jaz svoj predlog, preden ga dam v obravnavo, preizkusim. Ko »zadeva špila«, predlog posredujem komisiji. Čeprav je delo komisije s tem bistveno olajšano, saj ima podatek v bistvu preverjen, je nepotrebna administrativna procedura povsem odveč. Ravno to počasno razreševanje predlogov je destimulativno delovalo na nas same. Če sem iskren, smo mi uvedli vrsto izboljšav, ki jih sploh nismo prijaviteli kot tehnološke izboljšave. To predvsem zaradi teh administrativnih zapletov in procedur. Hvala bogu se je položaj v zadnjem času bistveno spremenil na bolje.«

Likavec Jože je bil kar direktan, po njegovi oceni so ti zapletili bili realen odnos firme do množične inovativne dejavnosti. Kot pravi, v preteklosti ni bilo potrebe po inovativnosti, toda sedanji zalet je potrebno nadaljevati. Po njegovi oceni ni problem pritegniti tudi drugih delavcev, ki se bodo prav tako odzivali ob vprašanju, kaj je z zavistjo in nevoščljivostjo, ki je pogosto pri-

dili, da ga niti ne zaznavajo. Nedeljko Kaplja trdi celo obratno: »Veste, kriza je naredila svoje, »kuverte« so vse tanjše, zato so te objave delovale celo spodbudno na ostale delavce. Vse več jih sprašuje o postopku za prijavo predlogov. Skratka materialni motiv prihaja v ospredje, zato mislim, da bi ta trenutek kazalo izkoristiti in zastaviti akcije za pridobitev čim več predlogov. Ob tem pa bi komisija morala nadaljevati svoje delo v sedanjem zagonu. Ko ste omenil zavist, se mi zdi, da je ta nekoliko bolj prisotna na ravni ostalih služb. Seveda je tudi tu potrebno potegniti črto, kot je to že storil eden od prejšnjih govorcev. Tu mislim predvsem, na »starejšo gardo« strokovnjakov, ki je še zmeraj prepričana v svoj prav in je predlog za kakršnokoli izboljšavo njihove teoretične rešitve bob ob steno. To vam pravim iz lastne izkušnje. Pri enem od izdelkov, ki ni povsem dodelan, imam svojo lastno rešitev, ki bi poenostavila izdelek in povečala njegovo funkcionalnost, vendar se s »teoretikom« ne ujameva. Takih primerov je malo, so pa še. Emil Habith je opozoril, na še en problem, pravi namreč, da je še zmeraj močno prisotna miselnost, da je Montaža montažna firma. To pa pomeni, da je montaža tista, ki zagotavlja dohodek, zato so v proizvodnji potisnjeni nekoliko na stranski tir.

Jože Dikaučič in Jože Fangrčič sta s predlogom spremembe stenskih aksialcev prihranila 6.450.750 dinarjev, višina nagrade, ki sta jo prejela, znaša 396.000 dinarjev za vsakega. V rešitvi sta nosilce zaščitnih mrež spremenila, tako da ni več potrebna pritrdilna ploščica in distančna puja, varjene matice pa sta zamenjala s pritrdilnimi. S tem sta izboljšala kakovost ventilatorjev in poenostavila sestavo.

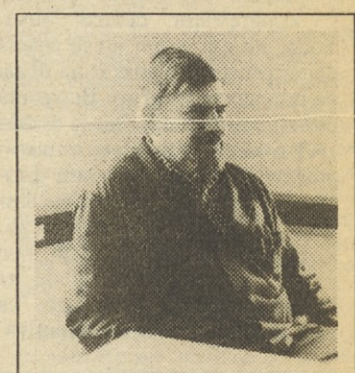
Skratka ugotavlja tisto, kar ugotavljajo tudi teoretiki (Rus in Jerovšek v knjigi Inovativno podjetje), da inovacija in uspešnost sodita v dva različna koncepta, od katerih se prvi meri na dolge roke, drugi pa na kratke; vsebinsko se inovacija meri s povečano produktivnostjo, uspešnost pa s stopnjo dohodkovne rasti. Ob tem poudarjata, da tudi inflacija sistemsko slabo deluje na inovativnost, da jo sistemsko blokira. Vodstvo podjetja zanjo nima velikega razumevanja, posebno če se bori za preživetje. Inovacija je dolgoročna orientacija; vodstva v podjetjih pa so razen redkih izjem usmerjena na kratke roke. No, Miran Šajt, je poudaril, da so ti okvirji preseženi. Povedal je, da vodstvo Montaže vsekakor ni usmerjeno na kratek rok, s čemer se strinjamo tudi mi. Po

Nedeljko Kaplja in Stanislav Zorc sta predlagala izdelavo naprave za vzdolžno in obodno varjenje pločevin po CO2 postopku. Predlog je bil ovrednoten z 78 točkami, kar znaša 4.281.190 dinarjev nagrade.

drugi strani pa je presežena bariera dominacije montažne dejavnosti v dohodkovnem smislu, saj se dohodkovna uspešnost močno nagiba v prid proizvodnje, ki predstavlja vse večji delež v deležu dohodka Montaže, čeprav je le nekaj čez sto proizvodnih delavcev. Zato nekih zaviralnih dejavnikov v bistvu ni, še posebej zato ne, ker tehnične izboljšave niso povezane z velikimi stroški in velikim tveganjem pri sami realizaciji. Je pa res, da je morda moteče le to, da nimajo prototipne delavnice, nekatere izboljšave pa le predstavljajo določene tehnološke spremembe,

drugi strani pa je presežena bariera dominacije montažne dejavnosti v dohodkovnem smislu, saj se dohodkovna uspešnost močno nagiba v prid proizvodnje, ki predstavlja vse večji delež v deležu dohodka Montaže, čeprav je le nekaj čez sto proizvodnih delavcev. Zato nekih zaviralnih dejavnikov v bistvu ni, še posebej zato ne, ker tehnične izboljšave niso povezane z velikimi stroški in velikim tveganjem pri sami realizaciji. Je pa res, da je morda moteče le to, da nimajo prototipne delavnice, nekatere izboljšave pa le predstavljajo določene tehnološke spremembe,

Jože Pangrčič, Jože Dikaučič in Edvard Jelenc so s svojo rešitvijo spremenili pritrditev rotorja aksialnega ventilatorja in na ta način zmanjšali težo ventilatorja za 1,6 kilograma in skrajšali čas montaže. Zmanjšale so se tudi zaloge polizdelkov in repomateriala. Na ta način so delovni organizaciji prihranili 403.839.805 dinarjev. Za tehnično izboljšavo je vsak od predlagateljev prejel 7.215.270 dinarjev nagrade.

ki si jih pogosto zaradi prezasedenosti ne morejo privoščiti. Raspis V tem času se pripravljajo v Montaži na nekatere akcije, ki naj bi spodbudile ljudi k razmišljanju in iskanju rešitev. Prva taka akcija, ki bo v kratkem stekla, je iskanje boljše rešitve za pakiranje njihovih izdelkov, ki je predrago. Skratka, akcija 600 zaposlenih 600 predlogov o pakiranju naših izdelkov. J. Votek

Krožki za izboljšanje poslovanja

IMP je pokrit!

Gornji naslov je simboličen, namreč skorajda vse delovne organizacije znotraj sistema IMP so se že na takšen ali drugačen način vključile v ciklus usposabljanja delavcev (nekateri to načrtujejo v kratkem) za vodenje krožka za izboljšanje poslovanja, ki jih izvaja Zavod za produktivnost iz Ljubljane. Nekje je poteklo že nekaj časa od tega druge manj, vendar skupine še niso zaživele, vsaj avtorju teksta to ni poznano. Čeprav smo se pripravljali in se še pripravljamo za redno spremljanje aktivnosti krožkov in objavljanje njihovih rezultatov.

Blokada Ob predstavitvi uvajalnega seminarja in demonstraciji rezultatov v Panoniji, sem se podrobneje razpisal o organizacijski mikroklimi, ki je potrebna za učinkovito delovanje krožkov. Tokrat sem sodeloval na predstavitvi potencialnih vodij krožkov iz ljubljanskih delovnih organizacij IMP-ja. Prvi vtis je sicer zopet izreden, saj je tako že ponavadi ob zaključku usposabljanja in predstavitvi rezultatov. Priznati je potrebno, da so tudi vodilni pokazali določen interes, že s samo udeležbo na predstavitvi.

Toda ob pogledu na popisane plahte papirja, ki so osnovni »delovni pripomoček« krožkarjev, mi je padla v oči posebna plahta problemi ob udeležbi na seminarju. Našteti je bilo nekaj čez dvajset.

Eni so gledali ... drugi so predavali.

Očitno je bilo, da udeleženci, vsaj nekateri, niso prišli povsem prostovoljno. Poimensko, jih sicer ne bom navajal, ker me bo morda spet kdo okaral, kako da pišem take »pizdarije«. Skratka eden od odgovorov je bil »stalno eni in isti«. Že ta odgovor kaže na to, da ni bil cilj izbora po sproščanju kreativne iniciative, ampak bolj zagotoviti udeležbo reda radi. Morda to tudi dokazuje, da so tisti zares kreativni ostali nekje na obrobju, blokirani kot so bili dosedaj. Da izbor ni bil povsem »ta pravi«, dokazuje število prijavljenih (teh je bilo 24) in število dejanskih udeležencev (17). Vse to je dokaj neugodno delovalo na začetno vzdušje pri delu skupin. Kot smo izvedeli, je bilo na samem začetku potrebno najprej prebroditi, to začetne blokade in nezainteresiranost. Skratka uglasiti ekipo. To je bilo uspešno in rezultat zaključnega dela je bil pozitiven. Če se povrnemo nazaj, k prej postavljenemu izhodišču, pa se le poraja dvom v uspešnost in oživitve dela skupin. Namreč v krožku, so bili le ljudje, ki se nahajajo na nižjih vodilnih mestih, kar pa še ne jamči uspeha. Skratka, sformalizirana struktura. Kljub vsemu pa so si ljudje le pridobili določena funkcionalna znanja, kidajejo upanje na uspeh. Kot primer bom tukaj izpostavil Klimamontažo, kjer je vodstvo že spoznalo koristi množične inovativne dejavnosti. Kot dokaz, je njihov poskus oživitve podobnega krožka po vzoru, ki se ga prinesli iz ravenške železarne. Da ne bi preveč razpredali, uspešnost krožkov bo odvisna od naravnane strategije vodenja delovnih organizacij. Če bo prevladoval inovativni način, ki daje rezultate na dolgi rok, je uspehe vsekakor pričakovati. Če pa se bo uspešnost delovnih organizacij merila skozi trenutno dohodkovno uspešnost, potem tudi množična inovativna dejavnost ne bo zaživel. Kajti vse bo pač podrejeno trenutni sicer navidezni uspešnosti.

Da zaključimo, kljub vsem nevesočnostim, ki so se pojavile na začetku dela seminarja, so ljudje do konca le prišli do določenih spoznanj, ki so pozitivna. Prišlo je do miselnega preobrata in pozitivne orientacije, ki jo je v njihovih sredinah le potrebno spodbuditi in začetni delovni elan izkoristiti. Pomembno je, da ljudje premagajo stereotip npr. »stalno eni in isti«, pozitivno izkoristijo, in doživijo svojo samopotrditve, da niso zgolj po naključju stalno eni in isti, ampak, da zato imajo tudi možnost kreativnega delovanja in z njimi tudi vplivanja na uspešnost delovne organizacije. To pa seveda ni zastoj. J. Votek

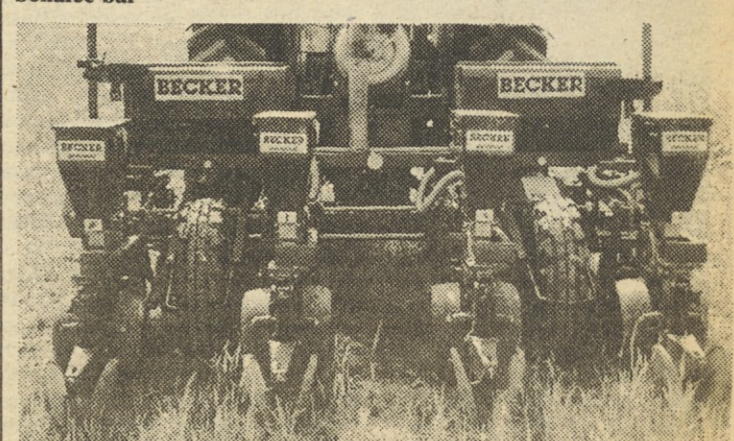
NOVI SAD

Kmetijski sejem

Na kmetijskem sejmu v Novem Sadu, ki je ena največjih tovrstnih prireditvev v Evropi, se je predstavila soboška Panonija. Po besedah Danila Kalamarja sejem sicer ni dosegel tiste kakovostne ravni, kot so jo pričakovali, vendar je bil za Panonijo uspešen. Po komercialni plati je opazno, da se je interes bistveno zmanjšal, še posebej je to opazno pri družbenem sektorju, ki se ne zanima za sodobno tehnologijo zaradi že znanih težav. Nekoliko večje je bilo sicer zanimanje zasebnikov, vendar kot kaže bolj na informativni ravni. Če smo zapisali, da je bil sejem za Panonijo uspešen, potem to velja za dve priznanji in sicer zlato plaketo za sejalnico Becker za direktno setev in srebrno plaketo za sekalec bal. Jv

Sekalec bal

Sejalnica za direktno setev

Jat – Beograd

Prva faza pri koncu

V teh časih političnih zapletov v Jugoslaviji, je pisca teh vrstic nekoliko presenetil nastop IMP-jevih monterjev v Beogradu. Presenetljivo je tudi zaradi tega, ker se nekateri prvič pojavljajo v tem prostoru (v mislih imam mariborske monterje). Ne glede na »vroč« teren, na katerem se nahajajo monterji, ni namen tega zapisa širše razglabljanje o teh zadevah, saj si bralci o tem lahko ustvarijo popolnejšo sliko preko drugih, zato kompetentnejših medijev.

Dvakrat začeli

JAT se je do sedaj ponašal z elitnimi poslovnimi prostori v kongresnem centru Sava. Toda, na eni strani jih je začela dajati prostorska stiska, na drugi pa intenzivne priprave Beograda na vrh neuvrčenih, kar je vodilo JAT-ovce k odločitve o novih poslovnih prostorih. Sam projekt, je na veliko zastavljen, kar smo se lahko sami prepričali. Zaključili pa bodo, kot vsaj v tem trenutku kaže, glede na finančno moč, le prvo fazo. Ta faza je bila za nas tudi zanimiva,

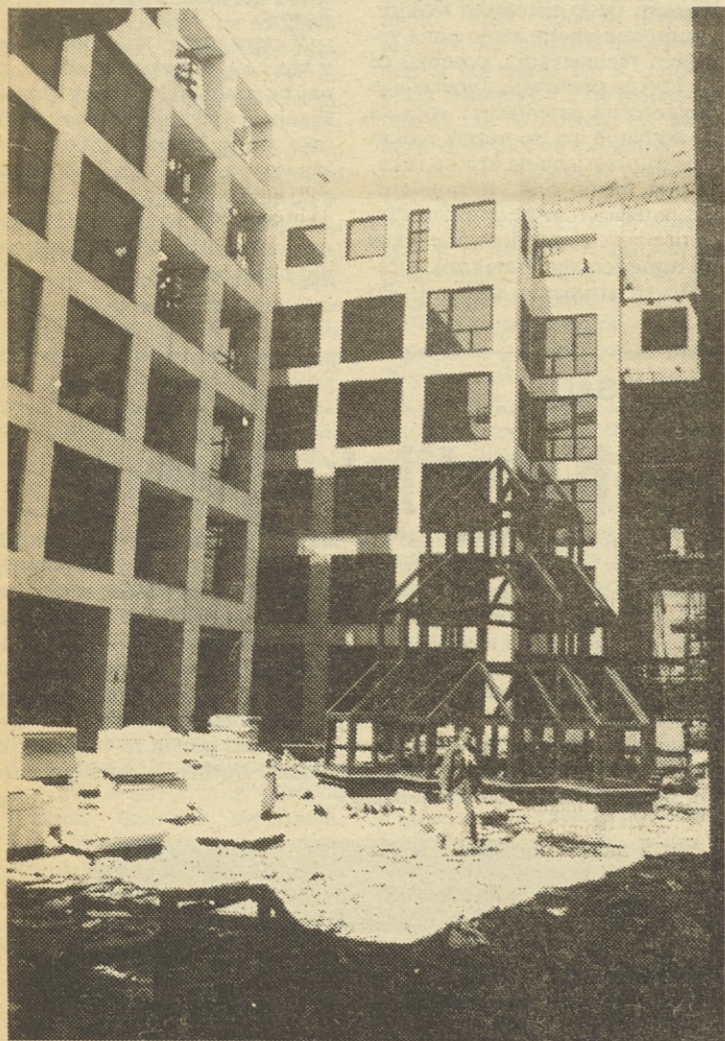

»Frdamana kotlovnica«

Montaža

Na gradbišče sem prišel skupaj z Edom Vidmajerjem in Marjanom Križanom, ki sta me počakala v Beogradu, zatem smo odšli s kombijem sicer znamke Ford na gradbišče. Kot sem pozneje zvedel, je kombi na svojih gumah občutil bes skrajnežev, kot temu pravijo v političnem žargonu. V času vrhunca minti-gaške evforije so mu namreč prerezali gume.

Sicer pa monterji kakih posebnih neprijetnosti nimajo, saj jih, kot pravijo, politika ne zanima in tudi ne pogovarjajo se o njej. Povsem korektno, celo prijazno so jih sprejeli tudi v hotelu. Skratka kombi je bil edina žrtev. Zapis o gradbišču bo potekal nekoliko drugače, kot ste jih bili vajeni doslej. Pisec teh vrstic, je namreč preživel med našimi monterji skoraj cel delovni dan. Med vožnjo na gradbišče po precej praznih ulicah predmestja bolje novega Beograda ni bilo čuti kake posebne slavnostne atmosfere, čeprav je bil dan pred dvosmerno mladostjo. Pričakoval nas je vodja montaže Bojan Žunko. Odpeljal nas je po blatu in mlakužah do svoje »druge reprezentančne« pisarne, kjer sta uradovala tudi predstavnik Energoinženiringa (deloda-

Prvi del poslovne stavbe JAT-a

saj v njej monterji mariborske Montaže in Elektromonterja pospešeno zaključujejo svoja dela. Kmalu pa bodo začeli tudi monterji Dvigala z montažo dvigal. Na gradbišču so še monterji Klimamontaže, ki zaključujejo s klimatskimi razvodni.

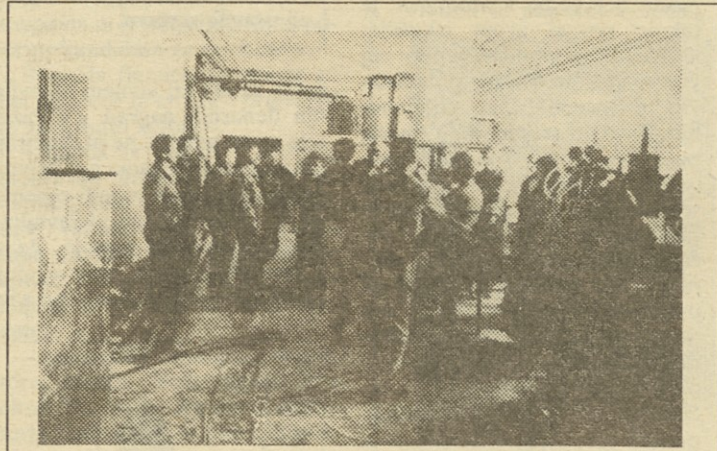

»Mirno« – raport

jalca« Montaže in Hoje, ki je prevzela notranje opremljanje). Nekoliko nenavadno za gradbišče, toda kljub vsemu bili postreženi najprej s kavico, ki nam jo je »zrihtal« predstavnik Energoinženiringa »višja kompetentnejša instanca« je pribil Bojan Žunko.

Zatem so se začeli pogovori, ki jih je pisec teh vrstic poslušal in si tu in tam kaj zabeležil, v glavnem pa zapomnil in jih sedaj spravil na časopisni papir. Edo Vidmajer, Marjan Križan in Bojan Žunko so najprej kronološko preleteli dogajanja v času, ko se niso videli. Največ pozornosti pa so namenili zaključku posla in analizi možnosti, da se selijo ob predvidenem roku z gradbišča. Bojan Žunko, je po krajši očitni trenutnega poteka, sicer poudaril, da rok ne bi smel biti vprašljiv, žal pa ne bo šlo, preprosto zaradi izredne neučinkovitosti in slabe organiziranosti gradbincev, ki pač ne morejo iz svoje kože in so izredno

počasni in neprilagodljivi. Posebna ovira pa so razne napake, ki bi jih morali odpraviti za normalno delo montažerjev. Kot primer je navedel prebijanje lukenj za vodovod. Kljub pravočasnemu naročilu prebijanja, jih ni bilo na spregled več kot teden dni. Za to so se monterji, ki očitno niso vajeni tako slabega dela gradbinca, sami odločili za prebijanje, samo, da bi hitreje delali. Takih »cak« si je gradbinec, kot so povedali monterji med ogledom gradbišča, privoščil celo vrsto. Marjan Križan je bil kar nejevoljen, ko je slišal raport svojih sodelavcev. »Kot kaže bomo morali kar za nekaj časa potegniti, je zamomljal v svoje košate brke. »Verjetno res«, mu je pritril predstavnik Energoinženiringa, čeprav pripomb na vaše delo ni nobenih. Jasno, da se s tem odgovorom ni zadovoljil. No kakega posebnega nategovanja v tej smeri več ni bilo. Edo Vidmajer in Bojan Žunko sta v tem času že razpravljala o dobavi manjkajoče opreme, ujel sem, ravno pogovor o naročilih ogledal. Spotoma

Po ogledu gradbišča in vseh pogovorih, je bila pot v Beograd zanimiva še po nečem. Da ne boste mislili, da po ogledu Beograda, ne, zato mi je zmanjkalo časa, da bi se potepal in morda kaj zanimivega zabeležil iz beograjskih ulic. Zame je bil poseben izživ sestanek z monterji, ki sta ga imela Marjan Križan in Edo Vidmajer.

Skratka pogovarjali so se o problemih, ki najbolj žulijo monterje. Priznati moram, da nisem bil v vlogi aktivnega zapisnikarja, vendar problemi, ki so jih monterji najbolj izpostavljali so mi ostali v spominu, zato jih na kratko povzemam. Vsekakor, je bil prvi in osnovni problem, s katerim so začeli terenski dodatek, ki ne zadostuje niti za dobro suho malico. Kot so poudarili, če bo šlo tako naprej, ne bo dovolj niti za škatlo cigaret. Zatem so se dotaknili preniknega regresa, ki so ga dobili. Na ti dve vprašanji so kar takoj dobili odgovor, na eni strani, da se dela na drugačen izračunu in izplačilu terenskega dodatka, po drugi pa tudi o doplačilu regresa.

Potem so se še dotaknili nekaterih sindikalnih aktivnosti, za katere se jim zdi da so prikrajšani, predvsem pri akcijskih prodajah. Opozorili so, da bi pri teh inflatornih gibanjih in vse manj vrednem terenskem dodatku morali ponovno dobiti nadomestilo za pralni prašek za pranje delovnih oblek. Starejši monterji so izpostavili, da je tempo zanje že prehud, resda spoštujejo odločitev večine in delajo po dogovoru tudi ob nedeljah. Zato, ker tak napor že s težavo prenašajo, naj bi na tako oddaljen teren šli mlajši.

Lotili so se problemov na samem gradbišču, kjer so opozorili na predolgo čakanje in neodzivanje gradbinca na njihove potrebe.

Za konec so se dotaknili še počutja v okolju in povedali, da problemov nimajo, ker se preprosto v politiko ne spuščajo.

Čeprav je bil sestanek brez dnevnega reda, se mi je zdel izredno zanimiv, ni imel neke samoupravne teže, ljudje so preprosto povedali svoje probleme, na nekatere so dobili odgovore. Po vestnem zapisovanju Edo Vidmajerja pa sem prepričan, da bodo dobili tudi na ostala zastavljena vprašanja.

je Edo zavrtel telefon in komercialista v Mariboru opozoril, naj rezervira ogledala in mu povedal, da bo točne mere sporočil naknadno. Bojan je po Edotovem pogovoru zagodel, da neglede na to, da bi predvideni rok lahko držali, enostavno z t.i. »fino montažo do 16. junija že ne bo nič, ker zgraba še ni pod ključem. Tega pa ne bodo prej delali, saj nihče ni tako neumen, da bi mu drugi pljuvali v žep, s tem, da bi »pljunili« posamezne elemente v svojega. Kar tako mimogrede se je oglasil predstavnik Hoje, ki je ravno zapisoval v dnevnik, da so mu ponoči ukradli celo paletu (številca, ali kvadrature si nisem zapomnil) uvoženih stopnic, in prekljnjaj, čez varovanje objekta. Nekaj malega, je šlo tudi monterjem (stikalne plošče z dveh ali treh »fenkolov« – klimatov. S tem, pa je bil delovni del protokola za nami. Odpravili smo se na gradbišče od etaže do etaže. Ogledi so bili podrobni. Sledili so pogovori z monterji.

Mi smo »brača«

Pisec teh vrstic, je zavil malo po svoje, saj so poleg mariborskih monterjev na gradbišču bili še drugi naši monterji, kot je zapisano v uvodu. Mimogrede sem se pogovarjal z električarji, ki so s potekom del kar zadovoljni. Očitno se glede na specifikko svojega dela srečujejo z manj problemi kot strojniki. V glavnem so bili še kar zadovoljni, čeprav je tudi njih motil velik nered na gradbišču. Ko sem tako postopal od skupine do skupine, sem vzel iz svoje službene »bisage« fotoaparata, saj je že bil čas, da tudi kaj fotografiram. Nakar me obkročita dva mladeniča, in me prosita za fotografiranje. Najprej sem jima pojasnjeval, da nisem dvorni fotograf, če pa to že, sem pač fotograf posebnega »dvora«.

Toda moja polomljena srbščina, kot tudi njuna, ki ni bila bogsigavedi kaj, ju ni mogla prepričati, da sem ju vprašal v kakšni pozi. Še preden sem to izustil, sta se postavila in jaz sem ju »skoljocnil«. Potem sem jima predlagal še eno bolj delovno pozo, tudi v tej sta se hitro znašla. Zatem sta me spraševala, odkod, da sem, ko sem jima povedal, sta kot topa izstrelila, midva pa iz Kosova. Pa ja ne boš »zajebal«, da nama ne bi poslal slik, saj mi smo »brača«. Izstrelila sta naslov

nih etažah, mi Bojan Žunko pove, da Montaža dela vse strojne instalacije, razen razvodnih klima kanalov, ki jih dela skupina Klimamontažnih monterjev. Kot je povedal, jim je primanjkovalo monterjev, zato so ta del posla odstopili Klimamontaži.

Spotoma sem naletel na vodilnega monterja Klimamontaže Blaža Rožmana, ki je povedal, da v glavnem njihova skupina dela po termiskem planu in da kakih posebnih težav nimajo, razen tistih, ki se zmeraj pojavljajo pri neuskajenih projektih, ko zmanjkuje prostora za vse instalacije.

Začetek dela je bil sicer predviden za lanski september, vendar so takrat z deli prekinili, ker je investitor spreminjal projekt. Ponovno se je gradbišče odprli sredi januarja. V strojnih instalacijah, je prišlo do nekaterih bistvenih sprememb. Prej je bilo predvideno radiatorsko ogrevanje, sedaj pa klimatski način. Prav tako se je za nekoliko povečala zmogljivost. Po prvotnih načrtih objekt ni bil klimatiziran, sedaj pa je.

Ko smo prišli do vrha smo se srečali z monterji na strojnici, v kratkem so predali svoj »raport«, zatem pa so bentili, čez prevoze, vendar bolj za šalo kot zares. Po ogledu smo se vrnili v osrednjo »rezidenco«, kjer so se vodilni še enkrat dogovorili o nekaterih zadevah na gradbišču. Potem pa so začeli pogovor o načinu predaje objekta. Namreč od predstavnika Energoinženiringa so zahtevali po-

Zgoraj spodaj pa nikjer

drobnejšo informacijo o načinu predaje. Predvsem papirjih, ki so potrebni in o razlikah, ki nastopijo pri načinu predaje, če te sploh so. Pogovor je nanesel tudi na preizkuse posameznih instalacij. Prej omenjeni predstavnik, je lahko zamahnil z roko češ saj bo šlo, o tem ni dvoma. Toda montaževci se niso strinjali. »Ne mi bomo preizkuse naredili in zagotovili vse tisto, kar je projektant v rešitvah predvidel. Kajti brez kakovostnih meritev in preizkusa delovanja, je za nas, kot da bi gradbišče zapustili na polovici gradnje. Pa tudi na tak poceni način tudi ne mislimo napraviti svojega imena«, so pribili. No v tem času je mene pot še pred opoldansko malico zanesla med kontejnerje k vodji montaže iz Elektromonterja Francu Rebolju.

Elektromonter

Prav tako kot monterji strojnih instalacij so bili tudi elektromonterji prvič na gradbišču že v septembru. Ta pravo delo pa se je začelo po besedah Franca Rebolja v drugi polovici januarja. Sami delajo vse elektro instalacije jakaga in šibkega toka ter instalacije za klimatizacijo. Oba sogovornika sta poudarila, da so bile prve pogodbe podpisane septembra, po teh pogodbah so v Elektromonterju naba-

Elektrikarji vsak na svojem koncu

Le kaj še rabiva?

vili že določeno opremo, vendar je po preprojektiranju bila podpisana nova pogodba. Razen tega pa so bile tudi drugačne zahteve. Po besedah Franca Rebolja, je bil objekt s 4500 kvadratnimi metri predviden za 500 delavcev, zatem pa so predvideli za 900 delavcev. To pa je potegnili za sabo določene spremembe. No kljub vsem težavam pri nabavi materiala, ki so ga morali glede na nove projektske spreminjati, ni nevarnosti, da ne bi bili sposobni objekta do roka zaključiti. Vendar se tudi pri elektromonterjih zapleta zaradi drugih izvajalcev. Razen problemov z opremo, ki so jo naročili po starem projektu, še zmeraj dobro sledijo termiski načrti. Na gradbišču dela okrog 20 monterjev. Delajo po 12 ur na dan. Tudi Franc Rebolj je poudaril, da kakih problemov niso imeli

Pritoževal pa se je nad slabo organizacijo na gradbišču. Vendar delavci so se na to že nekako navadili in probleme jim je uspeva sproti reševati, čeprav bu ravno zaradi slabe organiziranosti gradbinca prišlo do zamikov gradnje. Bolj moteče za delavce pa je, kot nam je povedal, hrana, ki je izredno slaba. Ves dan prebijejo na gradbišču ob obroku suhe hrane, ker toplega obroka ni bilo moč organizirati. Z namestitvijo pa pravi niso imeli večjih problemov.

Ob delih predvidenih v pogodbi, bodo opravili še nekatere dodatna dela predvsem zunanjih razsvetljavo.

Skratka, monterji IMP-ja so zmogli izredno zahteven posel v izredno kratkem roku, ki bi sicer tudi v dogovorjenem roku posel zaključili, če bi ne bilo potrebno čakati na ostale izvajalce predvsem gradbinca, ki se za pristisk JAT-a, ki vztraja pri dogovorjenem roku kaj malo zmerajo. Glede na to, da so betonisti okviri t.i. druge faze, že zaključeni je bilo pričakovati, da se bodo monterji preselili le v sednjo klet v isti zgradbi in začeli z montažo na drugi fazi. Seveda bi jim posel bil dobrodošel, vendar, zataknilo se je pri vlagatelju, ki mu je zmanjkalo naložbenega denarja. Zato še vse skupaj visi v zraku.

J. Votek

Posodobitev tehnologije izdelave stranic aluminijastih rešetk

Marketing kot sredstvo in cilj

Druga generacija slušateljev je pred nedavnim absolvirala seminar iz marketinga, ki ga je v organizaciji Izobraževalnega centra pripravil mariborski VEKS (sedaj že Poslovna fakulteta). Za zaključek je bila na Rogli, kjer je sicer potekal seminar, okrogla miza, oziroma neke vrste zaključni pogovor, na katerem sta poleg udeležencev sodelovala generalni direktor sodna Boris Gazvoda in dr. Bogomil Deželak iz VEKS-a. Pričakovati je bilo, da bo pogovor ognjevit, da bo skušal nakazati ali vsaj odpreti probleme, s katerimi se tržniki srečujejo v svojih okoljih, vendar smo o tem bolj malo slišali, čeprav so na določene probleme opozorili.

Kot uvodničar je najprej govoril generalni direktor Boris Gazvoda, ki je podrobneje predstavil nov koncept organiziranosti IMP-ja kot podjetja. Njegove uvodne besede ne bomo povzemali, ker smo vsebinska izhodišča že objavili. Zatem se je vključil v razpravo dr. Bogomil Deželak, ki je opozoril, da je vsebina seminarov, ki so jih pripravili slušatelji, pokazala, da so uspešno absolvirali znanja o pravilnem pojmovanju marketinga, kot sodobne oblike tržništva. Skratka pridobili so si znanje o marketingu kot filozofiji. Ob tem je poudaril, da so na uspešnost seminarja pozitivno vplivale reforme na mikro in makro ravni, ki so enostavno približale razumevanje marketinga. Hkrati je opozoril, da je marketing veda, ki se je razvila iz prakse.

Jože Vauhnik iz mariborske Montaže, je sicer poudaril, da ni problem v tržnem obnašanju, vendar se tako ne obnašamo, ker nam ni bilo potrebno, to pa zato, kot je sliki v poznoril, ker nam še zmeraj gre. Skratka, dokler nam bo slo, nas nič ne bo prisilil v drugačen odnos, čeprav bi tržno obnašanje lahko dalo bistveno boljše rezultate. Ob tem pa se je spotalnik še ob en problem, ki ga je prav tako ilustriral. »Ali nova organiziranost le pomeni konec doseganega načina obnašanja, ko smo se monterji vsak s svojimi »rori«, npr. Ljubljancani in Mariborčani srečali v Trojanah, popili kavico in šli vsak v svojo smer. Ljubljancan na sever, mi pa na jug«. Dr. Deželak je bil v svojem razmišljanju dokaj konkreten. Dejal je namreč, da je osnova vsega tržno obnašanje in uspešnost. Ob tem je poudaril, da je organizacijska oblika sicer eden od elementov, ki daje organizaciji določeno širino nastopanja. Toda za tržno uspešnost je v prvi vrsti pomemben motiv. Ob tem se torej zastavlja vprašanje, ali sem se dobro ali slabo obnašal in kaj je tisto, da bo prineslo boljše rezultate. Kot je povedal že prej, ni bilo ovir za agresivnejše tržno obnašanje. Začetek je torej potrebno iskati tu, organizacija pa je tista, ki nam lahko da možnost za takšno obnašanje. Skratka vse je odvisno od motiva. Tu po njegovi

oceni sploh ne drži, da bo takšna ali drugačna oblika lastništva še sama po sebi zagotavljala uspeh, če ne bo v ozadju motiva. Presnovno so po njegovi oceni dragi projekti, če seveda nimajo jasno zastavljenih ciljev. Za to je potrebna raziskava trga, poznavanje okolja in jasno oblikovan cilj. Brez marketinga in informatike bo takšna ali drugačna oblika organizacije obojena na propad. Sicer pa je, kot je poudaril dr. Deželak, zatečeno stanje pri nas katastrofalno, ker preprosto nimamo motiva in to motiva na vseh ravneh od vratarja naprej.

Zatem so se vrstila vprašanja o uveljavljanju pridobljenega znanja. Iz razmišljanja udeležencev je bilo razbrati vse preveč pesimizma za uspešno uveljavljanje pridobljenega znanja. Vse preveč je bilo tistih, ki so na glas razmišljali, da bodo prizadevanja obojena na propad. Prepričani so namreč, da je preveč blokad na višji ravni. No, tu je bila ocena dr. Deželaka kar točna, marketing kot poslovna filozofija ne prenaša konfliktnega stanja. Skratka, prišli smo do sinergije, ki jo zagovarja sodoben način vedenja in ki ga je izpostavil v svojem razmišljanju tudi generalni direktor Boris Gazvoda.

Ne glede na vse, kar je bilo rečeno, se mi zdi, da je s svojo mislijo o marketinškem obnašanju in uveljavljanju novega znanja bil najbolj slikovit Jože Vauhnik, ki je nekako takole povedal: »Veste, če bo slo slabo in ne bo moč uveljaviti svojega znanja, v prepričanju, da bi lahko bilo boljše, se v usodo, da bom jedel travo, preprosto ne bom vdal, kajti še zmeraj sem prepričan, da sem toliko sposoben, da si lahko pridelam kruh, bom šel pač tja, kjer bom kruh lahko pridelal.«

Ob tem se je porodilo še kar nekaj vprašanj o motivu. Dr. Deželak je ponovno zastavil eno od vprašanj, npr. množične inovativne dejavnosti, ki je eden od katalizatorjev motiva in uspešnega marketinga v firmi. Skratka ob dobri makroorganizacijski zasnovi sistema IMP je še vrsta mikroorganizacijskih, ki pogojujejo uspešnost sistema, seveda ob vsem prej povedanem.

J. Votek

LIVAR

Voda v industriji

Združenje za tehnologijo vode Jugoslavije je organiziralo posvetovanje »Voda v industriji«, ki je bilo v Portorožu od 12. do 14. aprila 1989. Na posvetovanju, na katerem so sodelovali tudi tuji strokovnjaki s tega področja, je bila predstavljena tudi tema »Praktični primeri obdelave vode in hladilnih sistemih v DO LIVAR«, ki je bila pripravljena v okviru službe energetike v DO LIVAR in opremljena z barvnimi diapozitivi.

Tema je bila razdeljena na obravnavo dveh različnih problemov:

– Prvi obravnava tretman vode na polodprtem hladilnem sistemu rotacijskega kompresorja, obremenjen s temperaturnimi šoki (tudi preko 100C).

Zaradi temperaturnih šokov in neustreznega tretmana vode (polifosfati), so se na hladilnikih in ostalih delih izločale soli v obliki oblog, tako, da so se v nekaj primerih celo zamašile cevi registra hladilnika. Prihajalo je do pregretij sistema in okvar na kompresorjih. Odstranjevanje oblog je bilo povezano z dolgotrajnim in neprijetnim mehanskim in kemičnim čiščenjem. Na osnovi laboratorijskih analiz usledlin in sistemske vode, meritev parametrov sistema in konsultacije s proizvajalci inhibitorjev korozije in izločanja oblog, je bilo vodi dodano sredstvo za preprečevanje tvorjenja oblog in protikorozijsko zaščito na bazi polimera in organofosfatov. Obenem pa je bil dodan vodi tudi dispergator zaradi organskih snovi (olja) in bio mase. Pred tem je bil seveda sistem kemično očiščen.

Uvedena je bila metoda merjenja korozivnosti s pomočjo testnih kuponov, vgrajenih v sistem, občasno je bil opravljen bio test.

Po nekajmesečnem obratovanju in spremljanju korozivnosti je bilo ugotovljeno, da sta sredstvo in koncentracija ustrezna, saj je bila stopnja korozivnosti ob kontinuiranem dodajanju inhibitorja na osnovi določene vode okrog 0,05 mm/leto, kar je v dopustnih mejah. Izločanja oblog ni več, mrtva bio masa in organske snovi pa se odlagajo v bazenu v obliki mulja.

Potrebno je sicer redno kontrolirati zasojenost sistema in odstranjevati mulj iz bazena, kar sta normalni opravila na polodprti sistemih,

ostale naloge in težave pa so z navedeno rešitvijo povsem odpravljene.

– Drugi, na posvetovanju opisani primer, obravnava testiranje treh različnih kemičnih sredstev (inhibitorjev) za dodajanje vodi, da se prepreči izločanje soli v obliki oblog, in da se zmanjša korozivnost v sekundarnih polodprti sistemih elektrode, režima 45/60C in 28/36C.

Testiranje inhibitorjev treh različnih proizvajalcev smo spremljali z metodo testnih kuponov (korozivnost) za dodajanje vodi, da se prepreči izločanje soli v obliki oblog, in da se zmanjša korozivnost v sekundarnih polodprti sistemih elektrode, režima 45/60C in 28/36C.

Ugotovljeno je najoptimalnejše sredstvo, ki ob predpisani koncentraciji v sistemski vodi in najnižji ceni na m³ dotečene vode, zagotavlja faktor korozivnosti okrog 0,06 mm/leto. Poleg tega ni opaznih oblog na stenah sistema, pa tudi število bioorganizmov na mililiter vode je najnižje.

Sistem je stabilen ob potrebni redni kontroli zasojenosti in meritvah osnovnih parametrov in koncentracije inhibitorja v sistemu.

Ob rešitvi problemov sta temeljili na analizah surove vode, mehčane vode in sistemskih vod, na analizah usledlin in na meritvah parametrov, ki smo jih redno spremljali prek leta in pol.

Rezultati laboratorijskih analiz so bili obdelani na IBM PC. Z navseti so nam pomagali strokovnjaki iz firm Drew Ameroid, IMP OV, Termoelektrarne Šoštanj, Iplas Koper in drugi. Laboratorijske analize je v glavnem opravljal laboratorij LSNL v Livarju.

Z znanjem in s pridobljenimi izkušnjami smo tako v Livarju uspeli stabilizirati vodo hladilnih sistemov, obenem pa vpeljati metodo kontrole in analize stanja sistemov, ki je za kvalitetno funkcijo še kako pomembna.

Z. D.

Za aluminijaste prezračevalne rešetke lahko rečemo, da so naš vsakdanjik, saj jih srečujemo tako doma, kot med potjo in na delovnem mestu. Ker v zadnjem času nenehno naraščajo zahteve tujih kupcev po različnih dimenzijah in oblikah prezračevalnih rešetk, smo se v DO TIO Idrija skupaj s Fakulteto za strojništvo v Ljubljani odločili za posodobitev tovrstne proizvodnje. Razlog za to je sedanja neustrezna tehnologija izdelave, ki omejuje proizvodnjo tako količinsko kot kakovostno. S posodobitvijo bomo bistveno povečali obseg proizvodnje, kvaliteto izdelkov, zmanjšali stroške izdelave, skrajšali celoten proizvodni proces in nenazadnje s cenovno konkurenčnimi rešetkami zopet pridobili večji delež domačega tržišča. To pa so pomembni dejavniki za uspeh, tudi na zahtevnem konvertibilnem tržišču, kateremu je potrebno ponuditi cenene izdelke zagotovljene kvalitete. Zato smo si zastavili nalogo koncipirati in primerno skonstruirati novo proizvodno linijo z optimalno stopnjo avtomatizacije za razrez aluminijastega profila, z oznako M3407. Pred koncipiranjem nove linije pa smo v konstrukcijskem oddelku morali razviti novo obliko aluminijastega profila in rešiti vse konstrukcijske zahteve na rešetkah z novim profilom M3407, ki je uporaben v 84 odstotkih vseh aluminijastih rešetk. Tak odstotek uporabe enega profila v celi družini rešetk je izpolnil pogoj za smiselnost avtomatizacije razreza in prebijanje lukenj na stranicah.

OPIS KLASIČNEGA POSTOPKA IZDELAVE STRANIC

Družina Al-profilov iz proizvodnega programa Klime vsebuje sedaj petindvajset različnih skupin profilov z enaindvajset različnimi oblikami stranic in lamel. Po letnih planih izdelamo približno 28.000 rešetk, kar pomeni 224.000 rezov, ki jih mora opraviti delavec na žagi.

Razrez profilov poteka na krožni žagi »EVGEN LUTZ«, ki ima vrtljivo mizo in gibljivo konzolo z jermenskim prenosom. Podajalno gibanje profila in orodja (krožne žage) opravlja delavec ročno. Po vsakem razrezu (45°) je potrebno medfazno skladiščenje, da lahko delavec po določeni količini kosov prireže še nasprotno stran stranice pod kotom 45°. S spremembo oblike profila je potrebno zamenjati vodila profila in vpenjalne naprave na žagi.

Luknje na stranicah se prebija na ekscentričnih stiskalnicah (100 ali 250 KN) s tem, da se prebija montažne luknje z vsakim gibom stiskalnice po eno, luknje za vgradnjo nastavnega dela (regulator) pa po tri hkrati. Tudi tu je prisotnih več medfaznih skladišč, glede na postopek in število uporabljenih strojev, zato prihaja do prevelikih manipulativnih časov in nepotrebnih transportov.

Ker je obstoječa tehnologija neustrezna in zastarela, in ker na njej niso možne večje izboljšave v smeri povečanja proizvodnje in boljše kvalitete izdelave, smo se odločili za povsem novo tehnološko postavitev z visoko stopnjo avtomatizacije izdelave, ki jo omogoča nova konstrukcija profila M3407.

Na novem profilu ostanejo tri tehnološke operacije:

- žaganje na dolžino pod kotom 45°.
- prebijanje lukenj $\varnothing 3,5 \times 3$.
- prebijanje vgreznin $\varnothing 4,5$.

Pri nekaterih izdelkih ni operacije prebijanja lukenj. Pozicija lukenj po prerezu je vedno enaka, spreminja pa se njihova medsebojna razdalja po dolžini profila.

KONCIPIRANJE NOVE OBDELOVALNE LINIJE

Zaradi potreb po čim hitrejši vključitvi nove linije v proizvodnjo ter njeni fleksibilnosti smo se odločili za modularni način gradnje nove obdelovalne linije, ki jo sestavljajo:

- vertikalno skladišče profilov dolžine 5 m,
- dve prebijalni enoti za prebijanje vgreznin $\varnothing 4,5$ in lukenj $\varnothing 3,5 \times 3$,
- linearni podajalni modul s koračnim motorjem,
- dve pnevmohidravlični žagalni enoti,
- sistem za izmetavanje odrezkov,
- odzvemni manipulator z X in Y osjo, ki je namenjen za odzvem in šaržiranje odrezancev oz. obdelovancev,

Glede na zgoraj navedene elemente obdelovalne linije smo izdelali tri različne koncepte celotne linije, na podlagi katerih smo po temeljitih analizah linearnega in nihajnega podajalnega

banja osi krožne žage dvignili nad Al rofil, s tem pa se prazni gib poveča. Na podlagi ugotovitev, preračunov ter preizkusov smo določili kot nagiba linearnih vodil krožne žage 40°. Pri tem znaša prazni gib 160 mm in delovni gib 60 mm.

OPIS DELOVANJA NOVE PROIZVODNE LINIJE

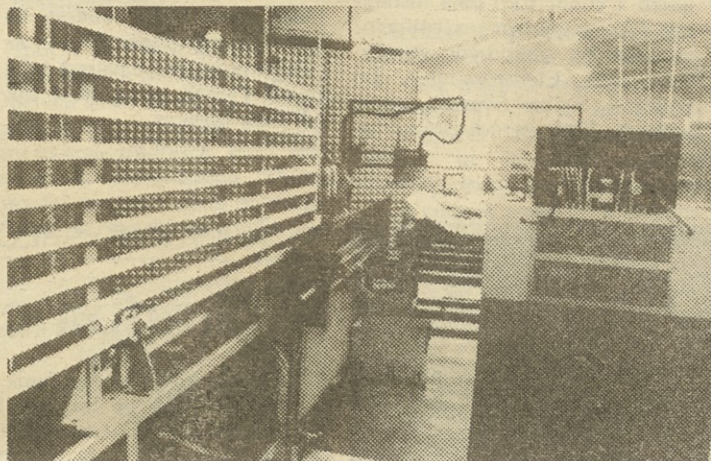
Celoten sistem nadzira in krmili krmilnik koračnih motorjev POSAB 2000. Pomik Al profila (Z-os) in manipulator za odzvem odrezancev so gnani s koračnimi motorji

- RDM 51122/50,
- RDM 51117/50,
- RDM 5913/50.

Pogon prebijalnih enot je hidravlični v X in Y smeri. Podajalni gib krožnih žag opravljajo pnevmohidravlični cilindri, ostale pogonske enote so pnevmatske.

Z aktiviranjem tipke START in na podlagi signala iz pnevmatskega senzorja na vodilu profila se odpre klešče linearnega podajalnega modula pomaknejo za določeno programirano vrednost

gibanja žage ter tehnoloških zahtev izbrali linearno gibanje žag. Temu v prid govori dejstvo, da se ob neizenačitvi nihajnih mas na strojih pojavljajo treslaji, ki negativno vplivajo na celotno postrojenje. Linearno gibanje lažje in boljše krmilimo ter pozicioniramo, pa tudi zadnji raz-

Pogled na stroj: magacin za letve, prebijalni mehanizem, žagi, odnosalec rezov in na desni računalnik.

vojni trendi v svetu gredo v tej smeri.

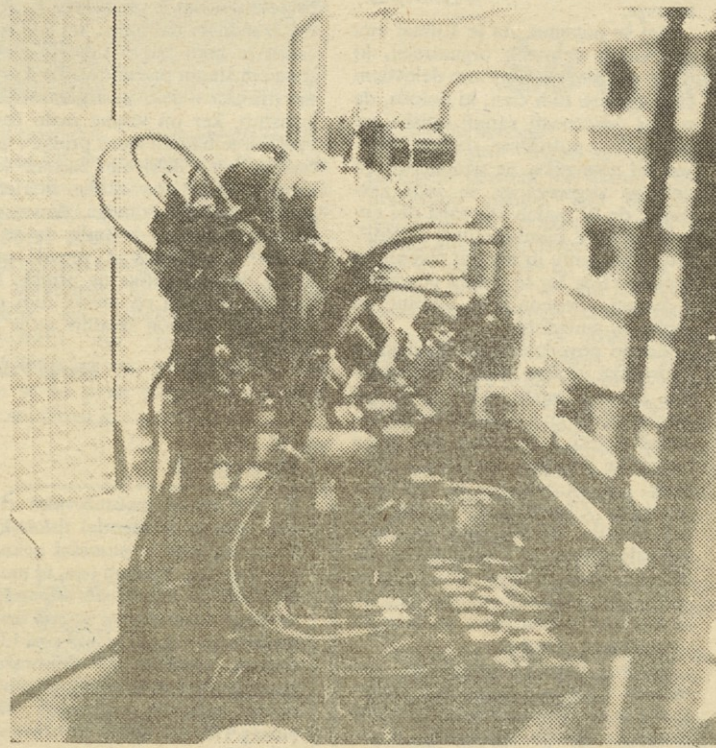
Na centralnem delu stroja sta nameščeni dve žagalni enoti pod kotom 45° glede na smer gibanja profila, linearni podajalni modul, ki ima funkcijo vodenja profila skozi prebijalni enoti do mesta razreza in odzvemni manipulator za odzvem in šaržiranje odrezancev. Prebijalni enoti sta dve, pri tem je nujno potrebna le ena, druga rabi za racionalizacijo podajalnih gibov in s tem skrajšanje izdelovalnih časov ter daljšo življenjsko dobo ključnih elementov linearnega modula in nožev prebijalnih enot. Programabilna enota krmilnika koračnih motorjev omogoča, da lahko v najkrajšem času, brez posegov na liniji začnemo z obdelavo nove dolžine stranic z drugačnim številom lukenj oz. novega izdelka.

KONTRUKCIJSKA ZASNOVA IZBRANEGA KONCEPTA

Pri konstruiranju enote za žaganje je glavna omejitev zahteva, naj zobje režejo v smeri, ki ne bo povzročala srh na mestu vstavljanja plastičnega traka. Plastični trak rabi za vgradnjo lamel. Ustreznega reza se s horizontalnim linearnim translacijskim gibom ne da doseči, vertikalni gib pa je omejen s kritično točko konture krožnih žag. Tako pridemo do ugotovitev, da je potrebno žagati pod kotom, katerega velikost je odvisna od premera krožnih žag, zmožnosti doseganja ustreznega odreza in od konstrukcijskih omejitev.

Konstrukcijsko omejitev predstavlja razmerje polmera žage (D/2) proti kosinusu nagibnega kota (cos alfa) vodil žagalne enote. Pri nagibu za kot alfa je potreben dodatni prazni podajalni gib žage, ki je enak razliki kvocienta polmera žage proti nagibnemu kotu in polmeru žage. Iz tega sledi, da gre velikost praznega giba pri kotu 90° v neskončnost. Te ugotovitve veljajo le, ko gre smer osi krožne žage proti najbližjemu robu Al profila. Ker pri tem ne dosežemo ustreznega odreza, smo smer gi-

v Al profil. Ko klešče primejo profil, se zavora, ki fiksira profil ob vodilo odpre in Al-profil se po programu premakne do prve prebijalne enote (PE 1), kjer se prebijejo čelne vgreznine $\varnothing 4,5$ mm in stranske luknje $\varnothing 3,5 \times 3$. Matricaprebijalnih enot se pred prebijanjem dvigne in po izvedeni operaciji izpusti, ter s tem omogoči nadaljnji pomik profila po programu. Pogoj za pomik dajo induktivni senzorji, ki so nameščeni na prebijalnih enotah (vsaka enota ima tri). Ko je Al profil v coni žaganja, kar zazna drugi pnevmatski senzor, se v primeru prvega odreza (prirez) aktivirajo levi in desni zgornji in stranski primeži, v primeru odreza pa še primeži za pridrževanje odreza. Primeži imajo nalogo, da Al profil pritisnejo ob vodilno matriko, kar je pogoj za doseganje kvalitetnih rezov. Po opravljenem odrezu z žago 1 in žago 2 in po sprostitvi primežev se izvrši izmet odrezkov s pomočjo izmetnega mehanizma. Izdelano stranico pa se s po-

Najbolj zahteven prebijalni del

PMI

Mariborska bolnišnica

Mariborska bolnišnica, bolje zapisano funkcionalni trakt, je ena pomembnejših naložb v objekte družbenega standarda v tem mestu. Znano je, da se novogradnja financira iz referendumskih sredstev. Nosilec posla je mariborski Konstruktor, s katerim so Inženirski biroji podpisali pogodbo o izvajanju vseh instalacijskih del. V instalacijskih delih so zajeti: vodovod, ogrevanje, kanalizacija, klimatizacija z rekuperacijami, elektro instalacije šibkega in jakega toka ter priprava medicinskih plinov. Vsa ta dela izvajajo IMP-jeve organizacije - Promont, Klimamontaža, Eko - jaki tok in Elektromonter šibki tok. Pripravo medicinskih plinov pa Medicop iz Murske Sobotice.

DOLGOTRAJNE PRIPRAVE

Po besedah vodje projekta Bruna Grabnarja, ki s svojimi sodelavci skrbi za nemoten potek dela, je bilo že na samem začetku precej težav, zaradi projektnih dokumentacij, ki je bila neuskaljena. To niti ne preseca, saj se je na pripravi projektnih dokumentacij izmenjala cela vrsta projektantov. Prvi projekti so bili izdelani leta 1978 in jih je izdelal IMP-jev Projekktivni biro. Naslednje je leta 1982 izdelal Mašinoprojekt iz Beograda, zatem se je tega dela lotil Biro 71 iz Domžal in ponovno naš Projekktivni biro. Prvo delo, ki so se ga lotili v IB-ju je bila uskladitev projektnih dokumentacij, na osnovi izdelanih projektov. Pogodba je bila podpisana v januarju, z deli pa so začeli v februarju, dela pa naj bi bila po pogodbenemu roku zaključena v septembru letošnjega leta.

TEHNOLOŠKA ZAHTEVNOST

»Bolnica je povsem specifičen objekt«, pravi Bruno Grabnar. »Še posebej objekt na katerem trenutno delamo, to je medicinski funkcionalni trakt, v katerem bodo poleg lekarne, še operacijske dovrane in laboratoriji. Po standardih ima svoje zahteve, ki jih je potrebno zadovoljiti. Posebej zahtevne so elektroinstalacije in klimatizacija. Prezračevanje zahteva posebno higieno izvedbo, pri elektriki pa so zahtevni najvišji možni zaščitni ukrepi. Težava je tudi v tem, da se vse instalacije navezujejo na trakt 2. Poleg tega je tudi funkcionalno trakt 2 povezan s traktom 3, kar postavlja pred nas posebne zahteve pri izvedbi, namreč osnovne funkcije v drugem traktu ne smejo biti motene. To pomeni, da se prilagajamo njihovim pogojem, kar pa pri nas pogosto povzroča zastoje. Seveda

se ob tem pred nas postavlja še en problem. priključevanje na obstoječe instalacije.«

Z OPREMO POHITELI

Pogodba je bila podpisana na funkcionalni ključ, kar pomeni, da ni zahtevkov po dodatnih plačilih. Temu ustrežno so se v IB-ju tudi organizirali. Takoj po podpisu pogodbe so začeli z nabavo opreme, ki so jo v veliki meri uspeli nabaviti prav tako izvajalci del, kar jim na nek način olajšuje dirko z inflacijo in stalnimi podražitvami. Sicer pa je pretežni del opreme domače, razen avtomatike, ki jo je nabavil vlagatelj sam.

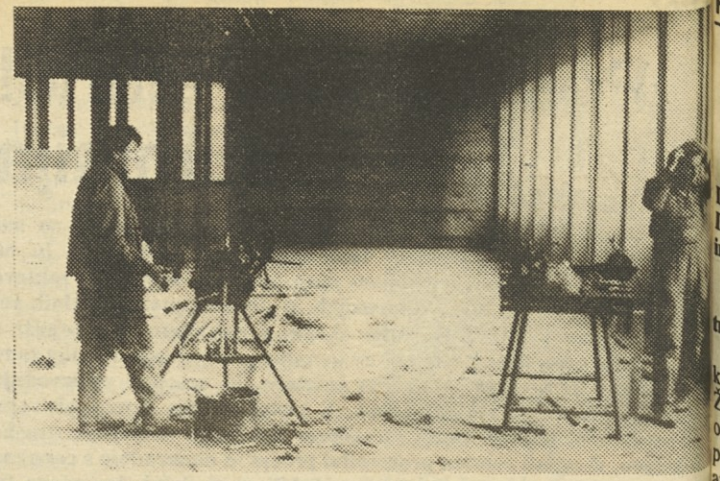
Na gradbišču smo najprej naleli na monterje Klimamontaže, vodilni monter Jože Fajdiga je bil v začetku kar malo hudomušen, ko je pripomnil, češ, poglejte IMP sredi Maribora, pa mi Ljubljančani v Mariboru. Pa šalo na stran, mi je dejal, da naju ne bo kdo narobe razumel. »Nedvomno je klimatizacija najbolj zahteven del instalacije. Obseg del je prav tako velik, saj je cela vrsta zahtevnih klima kanalov. Klimatizacija je občutljiva zaradi šumnosti, kjer so točno predpisani parametri in zahteve. Zahteve so postavljene na svetovno raven. Poleg tega je predvidena montaža strojnice s 100.000 kubičnimi metri pretoka zraka.« nam je povedal zgovorni Jože Fajdiga in pribil: »Upam, da ne bom medijska zvezda IMP-ja, saj me že drugi mesec lovite po gradbišču.« Sicer pa monterji niso ravno zadovoljni, pa ne z delom, pa tudi teren jih ravno preveč ne moti,

motijo jih ti »hudičevi« terenski dodatki, ki počasi več škatle cigaret ne bodo pokrili.

Če se povrnemo še enkrat k tehnologiji, so monterji imeli največ pripomb ravno čez nedorečeno projektno dokumentacijo. Sicer, kot so dejali, jih re-

Pogodba za instalacijska dela je bila sklenjena na funkcionalni ključ. Celotna vrednost del in opreme znaša 9.365.738.000 dinarjev. Od tega odpade na strojni del instalacij in opreme 5.750.063.000 dinarjev. Pri teh delih sodelujejo Promont, Klimamontaža in Medicop. Vrednost elektroinstalacijskih del pa je 3.615.675.000 dinarjev, izvajata pa jih Eko in Elektromonter. Objekt obsega 700 kvadratnih metrov.

šuje skupno dvorišče IB-ja in bolnice. Marko Varl iz Promonta nam je povedal, da njegova skupina 5 monterjev vgrajuje v glavnem rekuperacije in priklaplja klimate. Franc Meze pa se je ubadal z vodovodom, kot nam je povedal, se ubadajo največ s klasičnim vodovodom, dela je ogromno. Posebej pa jih stiskajo roki in izeden pritisk gradbincev, ki želijo objekt zaključiti v roku. Eko dela instalacije jakega toka in razsvetljava, medtem ko šibkotočne instalacije izvaja Elektromonter. Po besedah Erika Švarca, vodje montaže Eka, so tudi elektro in-

Vodovodarji

stalacije povsem specifične in izredno zahtevne, s kakršnimi so se sedaj redko srečevali. Ena od značilnosti je posebna dodatna negorljiva izolacija cevi. Neposredno pred zapiranjem je opravljena tudi temeljita kontrola instalacij. Pri projektih pa je moteča neuskaljenost površinskih z elektroinstalacijskimi na-

Na gradbišču je trenutno 57 monterjev, od tega 16 vodovodnih instalaterjev in 5 monterjev ogrevanja iz Promonta. Iz Klimamontaže je 17 monterjev, Eka 11, Elektromonterja 4 in Medicopa 4. Vodja projekta je inž. Bruno Grabnar, za strojni del instalacij skrbi Zafut Andrej, za klimatizacijo Maks Zupan, za elektroinstalacije jakega toka Ciril Petrok in za šibki tok Dušan Sprogar.

črti. Čeprav so Ekovi monterji dosedaj svoje delo dobro opravili, pa niso povsem zadovoljni, motijo jih izredno nizki osebni dohodki. Kot so povedali, s svoje zahteve obelodanili in posredovali odgovornim in čakajo na odgovor. Zaenkrat del zaradi nezadovoljstva še ni tlo in svoje obveznosti opravljajo visoko profesionalno in predvidenem terminskem planu.

REFERENČNI OBJEKT

Za konec se vrnimo še enkrat k Brunu Grabnarju, ki pravi, da so zastavili vse sile in se tudi ustrezno organizirali, da bi objekt pripeljali uspešno do konca. Po dosedanjem poteku za to ni bojazni. »Nedvomno je to za referenčni objekt, od katerega je v veliki meri odvisno naše nadaljnje vključevanje pri pridobivanju del na porodnišnici, ki je v načrtu v naslednji fazi, prav tako iz referendumskih sredstev

MONTAŽA

Casino

V Novi Gorici v bližini avtobusne postaje se med drevjem svetlika lična Hitova igralnica z bakreno streho, kjer se gnetejo na majhnem gradbiščnem prostoru IMP-jevi monterji iz koprške Montaže in iz Elektromonterja skupaj z drugimi izvajalci del. Gradnja igralnice zajema adaptacijo že obstoječega objekta. Adaptira se del restavracije in Casinoja, na novo se izdela parna kotlarna, priprava sanitarne vode, plinska postaja, zunanje in notranje hidrantsno omrežje, hladilna strojnica, klima strojnica itd.

Monterji koprške Montaže bodo izvedli vsa dela klimatizacije, vodovoda in ogrevanja ter celotno plinsko postajo. Kot je povedal Franjo Pavšič, vodja tega projekta, so začeli delati brez načrtov. Istočasno se je projektiralo in izvajalo. Klimatizacija na objektu je zahtevna - posebno hladilni sistemi, uporaba odpadne toplote, računalniško krmiljenje, regulacije. Precej zahtevno je delo tudi zategadelj, ker se objekt dela po fazah-istočasno, ko se izvaja dela, mora igralnica nemoteno obratovati. Izvedli so določene vpiho-

valne elemente kot model v merilu 1:1, na katerih so opravili meritve in potrebne popravke, preden so jih sprojehtirali. Del zahtevnosti pa pomenijo tudi kratki roki izvedbe.

Pri prezračevanju je vgrajenih okoli 45 ton klima kanalov, pa okoli 4000 metrov cevnih instalacij. Oprema za igralnico je v celoti uvožena z izjemo klimatov in vpihovanih elementov. Klimati in druga oprema (rešetke, vpihovne šobe itd.) so Klimatovi, Tiovi in Tratinji. Glavni izvajalci del so SGP Gorica, IMP in pa Lesnina Ljubljana za

opremo. Projekte je izdelal Projekktivni biro, elektroinstalacije za avtomatiko in strojne naprave izvaja Elektromonter, ostale elektroinstalacije pa Elektro Gorica ter SGP Gorica. Inženiring pa izvaja Kraški Zidar. Delo nadzorujeta Kraški Zidar in Projekt Nova Gorica.

Vodilna monterja za klimatizacijo iz Montaže Koper sta Franc Lampe, Ferdinand Baruca, vodilni monter za centralno kurjavo je Vlado Bončina, za vodovodne instalacije sta Žarko Vogrič in Bogdan Kodrič, za vodovodne instalacije pa je Bojan Lampe. Delo med inženiringom in Montažo Koper koordinira Roman Dermelj iz Inženiringa.

Iz Montaže Koper je na objektu 13 monterjev klima naprav, od 16 do 19 monterjev centralnega ogrevanja, 5 do 6 monterjev vodovoda ter 6 do 8 kooperantov za izvajanje izolaterskih del.

V začetku izvajanja del so bili problemi v tem, da so projekti in iz-

vedba potekali istočasno. Kritično opremo se je naročalo vnaprej in so bili roki za uvoženo opremo precej dolgi glede na kratek rok izvedbe.

Sredi letošnjega februarja so monterji začeli izvajati instalacijska dela s premeštvitvijo starih instalacij. Rok za dokončanje del prve faze je bil v začetku maja, druge faze pa do konca junija. Če ne bo bistveno večjih dodatnih del, bodo dela druga faze do roka zaključili.

Monterji delajo po 12 ur dnevno, po potrebi pa tudi ob nedeljah po 8 ur. Prilagajajo se situaciji na gradbišču tako, da ne ovirajo drugih izvajalcev del. Na gradbišču se v glavnem vozijo od doma: iz Kopra, Brkinov in z ajdovskega območja. Vsi imajo zagotovljen prevoz. Tisti, bolj oddaljeni od gradbišča, se vozijo z IMP-jevimi avtomobili. Prehrane pa na gradbišču, žal, nimajo urejene, ampak se vsak znajde, kakor ve in zna in si išče hrano po bližnjih restavracijah.

M. PRIMC

PREVENTIVA

Zdravje je prvo

V Klimatu že nekaj časa redno skrbijo za zdravje svojih delavcev, saj enkrat letno organizirajo zdravniške preglede za delavce na vseh delovnih mestih, kjer je povečana nevarnost obolenj, v obdobju dveh do petih let pa za vse druge delavce. Druga oblika skrbi za zdravje delavcev pa je merjenje pritiska, za kar so se dogovorili lani z IMP-jevo ambulanto. Letos pa so začeli izvajati dogovorjeno. Medicinska sestra prihaja delavcem merit pritisk v delovno organizacijo. Prvič je posnela celotno stanje. Zdaj pa meri pritisk hipertoni-

kom. V 250-članskem kolektivu je že vsak peti delavec potencialni hipertonič. Klimat je v okviru preventivne nabavil ustrezne zdravstvene priročnike na priporočilo medicinske sestre, nameravajo pa nabaviti še merilni aparat, ki bi bil stalno pri roki. Vsi delavci so si dali izmeriti pritisk, vsi ogroženi hipertonični pa se redno udeležujejo kontrolnih meritev pritiska.

Ena od oblik Klimatove skrbi za zdravje delavcev je tudi sofinanciranje zdraviliškega zdravljenja, s čimer so začeli že lani, letos pa nadaljujejo po planu razporeditev, ki ga je pripravil izvršni odbor sindikata. V delovni organizaciji se pač trudijo, da v okviru možnosti poskrbijo za zdravje delavcev dokler njihovo zdravje še ni preveč skrhan. Sredstva v te namene črpa sindikat iz zbrane članarine, saj so zato lani raz-

merje nakazovanja sredstev občinskemu sindikalnemu svetu obrnili v korist delovne organizacije in ta denar namenijo predvsem tej obliki preventivne. Lani so delavcu primarknili 50 odstotkov za plačilo računa za desetdnevno zdraviliško zdravljenje v zdravilišču, ki si ga delavec sam izbere. Letos pa sindikat razmišlja, da bi delavcu povrnil stroške zdravstvenih uslug, bivanje v zdravilišču pa naj bi si delavec sam plačal. Klimatova skrb za zdravje delavcev je tudi v pospešeni dejavnosti varstva pri delu, kjer uvajajo modernjša zaščitna sredstva ali pa tista, ki jih doslej ni bilo.

Glede na to, da je ta oblika precej draga, je služba za varstvo pri delu izdelala program in plan sredstev ter plan opreme za varstvo pri delu, ki ga skušajo sproti uresničevati v ok-

viru možnosti. V ta okvir so vpeli tudi nekatere izobraževalne oblike, tako denimo predavanja o zaščiti zdravja.

Naj še povemo, da je Klimat ena od redkih delovnih organizacij, ki ima v pravilnik o gibljivem delovnem času vgrajen tudi člen, ki določa, da se čas odsotnosti zaradi obiska pri zdravniku s potrdilom, da je bil delavec pri zdravniku, ne nadomesti. Ta delovna organizacija se tudi zavzema, da bi vsakih štirinajst dni enkrat prišel k njim zdravnik iz IMP-jeve ambulante in napisal recepte in bolniške liste ter se v miru pogovoril z delavci - seveda je to odvisno od možnosti ambulante.

Kot je povedala vodja Klimatove kadrovske službe Milka Milorodovič, so v Klimatu zelo zadovoljni z delom IMP-jeve ambulante, kjer so stalno v stiku z zdravnikom tudi glede bolniških staležev, ne zaradi kontrole, pač pa zato, da bi delavcem pomagali. Zdravnica si je to delovno organizacijo izbrala tudi za svojo specializacijo in jo v svoji nalogi obdeluje z vseh vidikov, kar bo prav gotovo koristilo delovni organizaciji, ki bo tako dobila sliko obolevnosti v petletnem obdobju.

Slavko Zupec, sestavljalec elementov v Klimatu, ki ga muči hipertoničija in se redno udeležuje merjenj pritiska v delovni organizaciji, je povedal, da je Klimat letos začel nameniti precej skrbi za zdravje delavcev, ki je bilo precej zapostavljeno.

Za tiste, ki imajo visok pritisk, bi bilo prav, meni, da bi se meril pritisk dvakrat mesečno, ker je zaželeno, da prinese pacient k specialistu kartonček o rednem merjenju, saj ima specialist le tako pravo sliko o zdravstvenem stanju pacienta. »To merjenje pritiska v delovni organizaciji je koristno, ker mi vzame malo časa. Prej, ko sem hodil merit pritisk v ambulanto med delovnim časom, sem izgubil precej časa. Stalno merjenje pritiska človeku pomaga, da ve, pri čem je. Koristno je tudi, da se iz brošure seznanimo s pravili prehrane, ki zelo vpliva na pritisk. Na zvišanje pritiska pa vpliva tudi narava dela. Najbolj škodljiv pa je alkohol.«

Marja Primc

Popravek

K Pri tabeli izobraževalni ciklus nam jo je zagodel tiskarski škrat, saj nam je pomešal nekatere številke. V tabeli ena, bi moralo biti 14 razpisanih štipendij na drugi zahtevnostni stopnji izobraževanja v drugi koloni pod Li-varjem, namesto pod Montažo Koper, pri Telekomu je izpadel skupni seštevek razpisanih štipendij (7), pri Skipu je pravilni seštevek 7 namesto osem.

Uredništvo

11. KULTURNO SREČANJE GRADBINECV

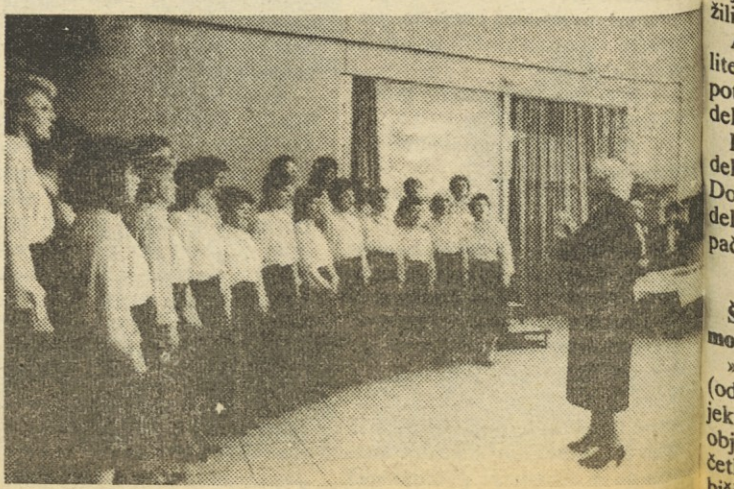
Gradbinci tenkočutni

Letošnje Kulturno srečanje gradbenih delavcev Slovenije, ki je enajsto po vrsti, je bilo do 15. do 19. maja v Kranju, in ga je organiziral kranjski Gradbincev. Pokrovitelj tega srečanja je bil M. dobinski svet Zveze sindikatov Slovenije za Gorenjsko. Med kulturniki, ki so se predstavili s svojimi deli v poeziji, prozi, petju in glasbeno likovnimi deli ter drugimi oblikami kulturne dejavnosti so bili iz IMP-ja: gledališka skupina Šotor, ženski pevski zbor pod vodstvom Mirja Cimperc, Veronika Goljar z literarnimi prispevki in Rudi Wand s fotografijami.

Za začetek tega kulturnega dogodka je spregovoril dobrodošlico vsem kulturnikom in uživalcem kulture, ki so se zvrstili v teh petih dneh na srečanju, predsednik organizacijskega odbora Stanislav Božič - direktor kranjskega Gradbinca.

»Tokrat je gostitelj srečanja prelepa in sončna - danes sicer deževna - Gorenjska, ki s svojim vršaci kipi proti nebu in na nek način ponazarja tako tudi ustvarjalnost človeka - tudi gradbenika in njegovo dušo, ki je navzven sicer hrapava in okorna, pa vendarle kipi navzgor proti nekemu cilju. Te cilje pa izražamo s svojimi stvaritvami tudi na področju kulturnega snovanja. Te stvaritve, ta hotenja pa naj ostanejo pri njihovih ustvarjalcih, ne samo med gradbeniki, ampak naj se pokažejo široki javosti, ki naj spozna in oceni gradbenega delavca. Čeprav so časi težki, upam, da bo predstavitev dostojna in primerna, čeprav z nekaj manj zunanega blišča kot v preteklosti.«

V petih dneh so se vrstila kulturna dogajanja od recitalov, nastopa gledališke skupine, razstave, literarnih predstavitev, podelitve priznanj, revijskih nastopov pevskih zborov, folklorne skupine, pa promenadnega koncerta godbe na pihala.

Pevke

P-700

Kljub težavam uspešno

Za uspešno opravljeno delo na projektu P-700 v Iraku je nekaj IMP-jevih delavcev dobilo priznanja generalnega direktorja sozda IMP. S štirimi od teh delavcev smo napravili anketo o delu, življenju in o težavah, s katerimi so se srečevali na tem tujem gradbišču:

Drago Kmetec, vodilni elektromonter iz Eka:

»Na ta objekt sem prišel 14 dni kasneje kot sodelavec Štefan Žnidar, ker sem bil ob njegovem odhodu v Iraku na dopustu, prej pa sem delal v Ilbau, kjer smo za avstrijsko firmo izvajali elektro in strojne inštalacije v stanovanjskem naselju. V Iraku sem delal pred projektom 700 že leta 1982, 1983 na projektih 196, 201. Na objektu P-700 smo delali maks-

se je ta objekt delal kot rekonstrukcija in ne novogradnja, gradbišče pa še ni bilo tako pripravljeno, da bi lahko začeli delati s polno paro. Po dogovoru vodilnih SCT-jevcev o poteku del in o njihovi razmejivji (sekanje zidu, vrtnanje prebojev itd.) pa je delo steklo. Potem pa so se pojavili prvi problemi s projekti, ki so bili popolnoma neveljavni, ker je prišlo do velikih projekt-nih sprememb. Te probleme so projektanti, ki so bili na objektu, sproti reševali v sodelovanju z SCT-jevimi arhitektom. Bile pa so tudi težave z obstoječim objektom, ki so ga Irančani gradili pred približno petnajstimi leti in so nameravali zgraditi »osmo čudo« v treh fazah, pa se jim to ni posrečilo, ker jim je zmanjkalo denarja, pa morda tudi poguma. Investitor se je potem premislil in je dal zaenkrat postaviti samo prvo fazo – to je le golo poslopje brez spremljajočih objektov. Ker to »osmo čudo« ni uspelo, so se Irančani odločili, da bodo objekt rekonstruirali v oficirski klub.

Irak je bil v času, ko smo prišli mi tja na delo, v vojnem stanju. Doživeli smo, da sta od številnih raket padli dve neposredno v bližini našega gradbišča. Imeli smo srečo, da tedaj nismo bili na zgradbi, ampak v njeni notranjosti, saj bi nas lahko zračni tok

malno, kolikor je bilo mogoče kljub pomanjkanju orodja. Sprva, dokler dobava ni stekla, nam je primanjkovalo tudi opreme, ki so jo uvažali iz Jugoslavije in iz drugih evropskih držav (Švedske, Anglije itd.). Od IMP-jeve opreme so bile kabelske police, svetilke, kabli, ostala oprema pa je bila večinoma uvožena iz drugih držav.

V Iraku lahko zdržiš dalj časa, če imaš kakšen motiv (strokovna afirmacija, denar). Nekateri delavci, ki pridejo v Irak, zapadejo v krizo in se občasno vdajajo pijanci, midva z Žnidarjem, ki ne pijeva, sva jih morala poslušati in prenašati. Z nastanitvijo ni bilo težav. Glede prehrane pa se ne morem pohvaliti. Hrana je bila slaba posebno potem, ko je prevzel menzo Merkator. Bilo je na primer obdobje, ko smo nekaj časa jedli po dvakrat dnevno v različnih oblikah in kombinacijah (segedin golaž in zel-nata solata).

Odlčno je bilo poskrbljeno za rekreacijo in športno življenje. Kolega Žnidar je bil pobudnik in vodja odbojarske rekreacije (seveda je bilo treba najprej urediti igrišče, potem pa fante naučiti igrati), inženir Zumer pa je dal pobudo za igranje tenisa, v katerem so tekmovali posamezniki. Za odbojko je bilo toliko zanimanja, da je bilo težko priti v ekipo. Največkrat so igrali klimarji proti električarjem ali pa montaža proti vodstvu projekta. Po končanih tekmovaljih pa je bilo še družabno srečanje, ki je včasih trajalo do zgodnjih jutranjih ur, čeprav je bilo treba vstati ob pol petih, oditi na zajtrk in se potem peljati na približno 30 kilometrov oddaljeno gradbišče.

Z osebnimi dohodki, ki so se za dela v Iraku v zadnjih nekaj letih občutno znižali, pa nismo bili zadovoljni. Pri tem, da smo bili v stalni življenjski nevarnosti zaradi vojne, da smo delali v težkih klimatskih pogojih, da je bila dinamika dela na visokem nivoju, bi si delavci pač res zaslužili boljše nagrajevanje.

Arabci so bili zadovoljni s kvaliteto IMP-jevih del in si lahko potemtakem obetamo še kakšno delo pri njih.

Priznanja, ki sem ga dobil za delo na P-700, nisem pričakoval. Dosljej sem bil navajen le tiho delati, drugi pa so si mislili: »naj pač dela, če mu tako »paše«.

Štefan Žnidar, vodilni elektromonter iz Eka:

»V Iraku sem bil 15 mesecev (od 24. decembra 1987) na projektu P-700, ki je reprezentančni objekt (oficirski klub). V začetku, ko smo prišli na gradbišče, še ni bilo prvega dela, ker

Jože Mehle, vodilni monter klima naprav iz Klima montaže:

»V Iraku sem bil že leta 1987 na objektu Ilbau, pet let prej pa kot IMP-jev kooperant na objektu 202. Na P-700 sem bil od januarja 1988 do novembra. Tam je prav gotovo teže delati kot v domovini zaradi klimatskih razmer in tempa dela. Zaradi kratkih rokov se dela po 12 ur dnevno tudi ob petkih, ki je tam sicer prost dan. Če imaš tam družbo, ti dnevi hitro tečejo in lažje prenašaš tujino.

Irančani so posebno občutljivi na kvaliteto dela. Pri meritvah so zelo majhna odstopanja od normativov. Če je na primer v projektu določena količina zraka, jo investitor zahteva točno po projektu. Tudi pri šumnosti gibanja zraka pri klimatizaciji so zelo natančni, neprimerno bolj kot pri nas.

Septembra letos se nameravam vrniti v Irak – predvidoma na gradbišče v Bagdad.

Bojan Fabjan, vodja monterjev klimatskih naprav iz Klima montaže:

»Zahtevnost del na iraških gradbiščih se kaže pri zahtevnem investitorjevem nadzoru. Sama tehnična izvedba mnogokrat ni v ospredju. Arabci, ki so po naravi trgovci, skušajo iz vsake stvari in pri vsaki predaji izvedenih del čimveč iztržiti in se obašajo kot trgovci na »suku«. Z njimi je treba vzpostaviti korrekten in principiellen odnos.

Intenzivnost del na teh gradbiščih je večja kot pri nas v Jugoslaviji. Zaradi kratkih rokov, obsežnih del na projektih pride do izraza dobra organizacija dela, posledica tega pa je večja inten-

zivnost del. V Irak gredo ljudje, ki so bili že po par let v Iraku, ali pa taki, ki so v tujini popolni začetniki. Prvi se vklopijo že isti večer, drugi pa potrebujejo za vživljanje nekaj časa.

Priznanje, ki sem ga dobil za delo na iraškem gradbišču P-700, me je presenetilo. V IMP-ju sem približno tri leta in je to prvo priznanje za delo v tej firmi.

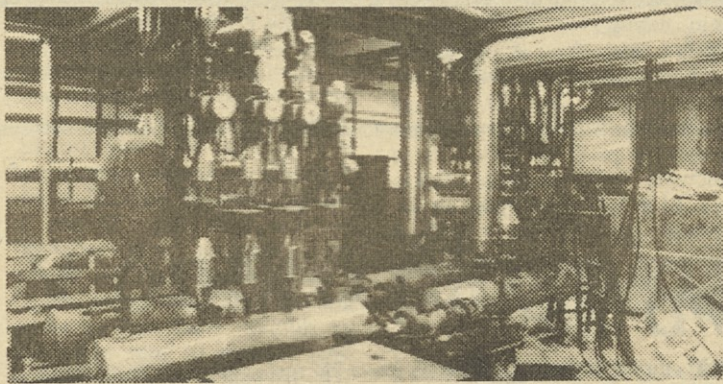
M. Primc

Glasnik je tudi vaš časopis! Sodelujte! Telefon uredništva: (061) 321-043

BLISK

Banovske toplice

Pomurski »termalni« turizem doživlja svoj razmah, upajmo le, da se mu ne bo pripetilo to, kar se je zgodilo v avstrijski Radgoni, kjer je vrecel presahnil, kot pravijo zaradi tektonskih premikov. Tako zdaj sosedje, ki so veliko vložili v izgradnjo infrastrukture in dokaj močno konkurirali pomurskim zdraviliščem, mrzlično iščejo nadomestne vrelce, ki jih bodo težko odkrili. Nenazadnje to dokazuje podatek, da je bil pretok vode iz vrtnice skorajda 10 krat manjši od vrtnin na naši strani. Kljub temu pa je ravno ta konkurenca odigrala svojo vlogo pri razvoju zdraviliškega turizma v Pomurju. Tako Moravske toplice kot Banovci so začeli pospešeno vlagati v izgradnjo infrastrukturnih objektov in širiti svojo ponudbo. O Moravskih toplicah bomo še pisali, zato sedaj nekoliko več o Banovcih. Banovci so sicer manj znani od Moravskih toplic, vendar po nečem so le zasloveli, so namreč prve toplice, ki so odprle svoja vrata tudi za naturiste.

Strojica za geotermalno vodo

NOV BAZEN

V Banovcih v tem času potekajo zaključna gradbena in inštalacijska dela na novem pokritem bazenu, upravnih prostorih in recepciji. Kot smo izvedeli od naših sogovornikov Ladislava Joha in Jožeta Šavla iz Bliska, ki izvajata vsa inštalacijska dela, bi objekt moral biti že zaključen pred dobrim mesecem, vendar so rok zaradi zamujanja gradbenic podaljšali za dober mesec dni. Pogodbo je z gradbenim podjetjem Pomurja sklenil Inženiring. Vlagatelj se je odločil za fazno gradnjo. V prvi fazi so bliskovci montirali novo kotlovnico, ki izkorišča termalno energijo. V toplicah so že prej prav tako izkoriščali termalno energijo. Za razliko od klasičnih kotlovnice, so v tej vgrajeni toplotni izmenjevalci. Razen tega so vgradili talno gretje, vodovod za termalno vodo, vodovodne inštalacije v bazen in vse inštalacije v savno in solarij. Poleg že prej omenjenih strojnih inštalacij (vodovod, ogrevanje s termalno vodo in klimatizacijo) Blisk izvaja tudi vsa elektroinštalacijska dela. Vrednost sklenjenega posla je 128 milijonov dinarjev.

Banovski turist ima figov list

ODMEV

Še o izobraževalnem ciklusu

Spoštovani urednik!

Delavci IMP Dvigala smo s presečenjem prebrali vaš članek »Izobraževalni ciklus«, kjer opisujete našo kadrovsko politiko in raven organiziranosti. Kljub težavam, s katerimi se srečujemo na področju kadrovske politike, se nam zdi takšen način pisanja tendenciozen in žaljiv, saj se glavnemu in odgovornemu uredniku tov. Votku ni zdelo vredno, da bi prišel v delovno organizacijo in povprašal o naših načrtih. Zato se vsiljuje mnenje, da je avtor omenjenega članka zaključil, da nam konfuznost in nedorečenost ustreza. Ali so razpisane štipendije v letu 1989 edini in vseveličani kriterij kadrovske politike?

V zadnjem odstavku je zapisano: »Jasno kot beli dan – znanje je orožje, zato čim dalj od njega« (cit.)

Ker pa v Dvigalu dan za avtorja le ni tako jasen, kot se mu dozdeva, navajamo nekaj podatkov:

– Delavski svet Dvigalo je na svoji 16. seji, dne 24. 4. 89 obravnaval kadrovsko problematiko zaposlenih ter med drugim sprejel nekatere po-

membnejše sklepe: delavce, ki ne izpolnjujejo z zakonom predpisanih izobraževalnih pogojev, se razporedi k opravljanju del in nalog za določen čas, s tem, da so dolžni v tem času pridobiti manjkajočo izobrazbo, sicer pa se jih prerazporedi na druga ustrezna dela; za vse delavce se organizirajo različne oblike funkcionalnega izobraževanja z možnostjo razširitve teh programov in pridobitve višje stopnje strokovne izobrazbe. V ta namen namerava DO Dvigalo pridobiti različne vire financiranja v višini štirih starih milijard. Kajti zavedamo se, da je bil vzrok lanskoletnih finančnih težav Dvigala tudi neustrezna kadrovska struktura zaposlenih. Na osnovi sprejetih razvojnih programov Dvigala ocenjujemo, da je treba kadrovsko strukturo zaposlenih izboljšati takoj, zato smo objavili splošno povabilo k sodelovanju. Odziv je bil ogromen – preko sto različnih vlog. V prvi polovici junija bomo s kandidati opravili razgovore in se dogovorili za sodelovanje.

Ko bomo na ta način sanirali izobrazbeno strukturo zaposlenih pa se bomo lotili dolgoročnih oblik pridob-

AFORIZMI

Jože Olaj

PREOBJEDENOST

Naj mali človek se je že preobjedel velikih idealov. Zdjaj se čedalje bolj – posti.

STRANKARSTVO

Ko bi pri nas imeli stranke, bi eno najmočnejših lahko predstavljala – stranka brezposelnih.

ODSTOPI

Zadnje čase se je z odstopi nekoliko umirilo.

Mar to pomeni, da se ljudje, ki so na takšnih ali drugačnih položajih, tam kar dobro počutijo?...

VPRAŠANJE

Koliko cenejših (dobrih) knjig bi lahko razpečali med ljudstvo, ko bi njegovo »obrambno sposobnost« prikrajšali vsaj za en sam tank?...

POKORA

Ko bi račune za stare napake lahko odplačevali z dinarji, bi nekako že še šlo.

A kaj, ko jih moramo odplačevati – z dolarji?...

DOBRA VEST

Sedanja vlada vendarle skrbi za blagor delovnih ljudi! Ne liter mleka ne kilogram kruha (zaenkrat) še ne staneta po stari milijon...!

ŽIVELI!

Naj živijo vsi veliki vodilni možje, katerih slike in besede videvam vsak dan v časopisih!...

Z mojimi dohodki, če bojo zmogli...

DELO JE KAZNIVO

Uspešno delo je pri nas skorajda enako kaznivemu dejanju.

Več boš delal in naredil, več ti bojo pobrali...!

PREHODI

T. i. »zebre« se drugače imenujejo »prehodi za pešce«. Gotovo upravičeno: prav tam nastrada največ pešcev.

SESTANKI

Pri nas so sestanki (predolgi) predvsem zato, ker bi nekateri radi kar naprej nekaj govorili, pa tudi če ničesar nimajo povedati.

MIRNI VEČERI

Srečni in zadovoljni so lahko ljudje, kadar si lahko ob večerih privoščijo nekaj duševnega počitka.

Kadar se jim pokvari televizor...

ŠE SREČA...

»Ježešna«, me je zmrazilo, ko sem v časniku bral, da je inflacija že segla čez 500 odstotkov.

Toda brž sem se pomiril, ko sem ugotovil da je to računano na letni, ne pa na mesečni ravni...!

bivanja ustreznih kadrov.

Zavedajoč se vseh naših pomankljivosti smo organizirali 26. in 27. maja letos strokovno posvetovanje vodilnih in vodstvenih delavcev v Ribnu pri Bledu z namenom operacionalizirati proces prestrukturiranja v IMP Dvigalo: Kako postati boljši in uspešnejši? Kod, kdaj in zakaj? Na posvetovanje smo povabili priznane strokovnjake tov. Emila Pintarja iz Republiškega komiteja za razvoj znanosti in tehnologije, ki je podal družbeno strategijo za leto 1990. Tovariš Georg Virlih pa nas je uvedel v osnove inovativnega podjetništva s ciljem kako delati, da bomo uspešni. Na posvetovanje je bil povabljen tudi avtor članka tov. Votek, katerega pa se žal ni mogel udeležiti in tudi na drug način opisati našo konfuznost.

To je pa velika škoda, saj je tov. Votek izpustil priložnost, da na objektivnem način opiše našo domnevno konfuznost.

Tovariški pozdrav, pa brez zamere!

Direktor SKS: Nuša VOLOVŠEK, dipl. psih.

Golica – Stol

V soboto, 27. maja 1989 smo se planinci zbrali pred železniško postajo z namenom, da jo mahnejo na Golico. V sončnem jutru smo se veselo pozdravljali planinski prijatelji, ker se že nekaj časa nismo videli.

Vlak nas je odpeljal prek Medvod, Kranja, po lepi Savski dolini do Jesenic. Tu smo izstopili in počakali na avtobus, ki nas je popeljal po vijugasti cesti do Planine. Tu smo si nadeli nahrbtnike in se podali proti Golici. Pot nas je vodila ob Črnem potoku, mimo Savskih jam, naprej proti koči na Golici. Po dveh urah hoji navkreber smo nekateri bolj zasopli in preznjeni, drugi manj prispeli do koč. Med potjo pa smo občudovali cvetoče narcise. Po okrepčilih pijači in malici so se nekateri podali na vrh Golice. Nas pet, Marjan, Tone, Janez, Zdravko in jaz pa smo se odločili za pot po vrhovih do Stola. Skupaj z ostalimi, ki niso šli na vrh Golice, smo se spustili do sedla Kočna. Tu smo

počakali skupino, ki se je vrnila z vrha Golice, da smo potem skupaj krenili do Javorniškega rovta in do Javornika. Mi pa smo se podali na pot proti Stolu.

To je čudovita pot, za katero smo rabili pet ur in pol normalne hoje. Prečkali smo Korenščico, za nami je ostalo kraljestvo narcis. Na Belski planini se je pred nami rumenila poljana lepega jegliča ali avriklja, pa tudi clusijev svišč se je modrikal vmes. Šli smo naprej čez Veliki vrh in Zjalke, kjer smo si ogledovali prepadne stene pod nami in naredili požirek čaja, ki smo ga nosili s seboj. Prečkali smo Medvedjak in prišli do Seče. Tu je počivala večja skupina planincev, ki je bila namenjena na Javorniški rovt. Mi smo v velikem

loku prehodili melišče, ki se spušča z Belšice. Preko Belšice smo prispeli do Vajnežvega sedla, kjer nas je budno spremljal pogled gamsa, ki se nikakor ni dal preplašiti. Rahli vzpon čez Potoški ali Žirovniški stol in že se spuščamo proti dolinici, ki ločuje Veliki in Mali Stol. Pri spustu opazujemo ruševca, kako zaljubljeno teka za svojo družico. Še vzpon proti Malemu Stolu, kjer sva s Tonetom zapuhala kot dve parni lokomotivi in že smo pri Prešernovi koči, 2193 m visoko. Prelep razgled po celi Gorenjski, še lepši pa je bil ponoči, ko so se v dolini prižgale lučke. Po večerji je padel literček na mizo in k pogovoru se nam je pridružil Stane. Komaj je prisel, da že smo mu bili vsi »dolžni« po deset zabojev piva. V nadaljnjem pogovoru in smehu smo prišli do petdesetih zabojev piva, ki jih je vsak »dolgoval« Stanetu. V smehu do solz smo potem naš »dolg« zmanjšali na nullo in zadovoljni odšli spat. Seveda je pred spanjem vsak pripravil svojo motorno žago, da bi čez noč našagal čimveč polen. A glej ga zlomka, sredi noči se mi je žaga zlomila in sem moral na WC. Ko sem se vrnil, sem komaj prišel skozi vrata, ker je Stane našagal toliko polen, pa tudi ostali so si zaslužili medalje. V pol ure sem popravil zlomljeno žago in do jutra našagal toliko drv, da se bodo na Stolu celo zimo prijetno gledi.

Jutro krasno, sončno. Vstanemo in se umijemo s snegom. Popijemo jutranji čaj, pozajtrkujemo in se odpravimo v dolino, proti Valvazorjevemu domu. Na poti navzdol so se nam zavore močno pregrele, zato smo morali hitro popiti vsak svoje pivo.

JOŽE MAROVT

Pohod na Blegoš!

Vsako leto praznujemo dan zmage, po vsej Jugoslaviji, spomin, na končane grozote, ki so prenehale 9. maja 1945. V spomin na ta čas, so postavljeni spomeniki katere obiskujemo. Eden od takšnih pohodov je pohod na Blegoš ki je postal že tradicionalen. Planinska društva Sovodenj, Žiri in Gorenja vas so prevzeli dolžnost, da organizirajo vsako leto pohod na najvišji vrh v Škofjeloškem gorovju na Blegoš in s tem počaste dan zmage.

Letošnji 11. pohod je bil dobro obiskan, prav zaradi lepega vremena. Vsako leto je bilo videti še ostanke zime, ki neusmiljeno gospodarji po planjavah Blegoša. Letos tudi v najbolj severnem delu ni bilo sledov zime, sonce pa je gredo prav pomladno. Tako je Blegoš razkazoval ne samo svojo lepoto in goloto, razkazoval je tudi preteklo zgodovino. Vidni so bili vsi bunkerji, ki kakor pošasti štrlijo po planoti in v gozdu ob vznožju Blegoša, ter nemo pričajo, da je bil Blegoš vojaško močno utrjen a brez koristi. Tudi partizanske enote, ki so se v času NOB zadrževale na Blegošu, niso iskale zavetja v bunkerjih, zato bunkerji niso niti z enim strelom branili domovine.

Dostop na vrh Blegoša ni zahteven, pa kljub temu ni imel planinskega doma vse do leta 1978. Povedati je potrebno, da so razmišljali o planinskem domu na Blegošu, imenoval pa naj bi se »Tavčarjev dom«. Naravoslovec Vilko Mazi, ki je bil tudi vneti planinec, (pot iz podnožja Šmarne gore, preko Grmade se imenuje po njem »Mazijeva pot«) je leta 1926 pripravil vsa potrebna soglasja za postavitve doma. Leta 1930 je Loška podružnica SPD, že nameravala postaviti planinsko koč, vendar pa so utrdena dela na Blegošu to preprečila. Na Leskovski planini kjer danes stoji planinski dom Škofjeloškega odreda, je že pred drugo svetovno vojno stala pastirska koč. Med vojno je bila požgana, nato obnovljena in je leta 1972 ponovno pogorela. Blegoš, (1563 m) je šele v zadnjem desetletju začel živeti pla-

ninsko in turistično, čeprav ga je na to že dolgo opozarjal sosednji Rakitovec.

Planinci PD IMP Ljubljana se udeležujejo vse tradicionalnih pohodov tudi na Blegoš. Udeležba na letošnjem pohodu je bila rekordna. Na vrh vodi več poti, zato so tudi planinci PD IMP Ljubljana prihajali iz več smeri, na vrhu pa smo se pozdravili. Letošnji vzpon na vrh Blegoša je bil nekaj izjemnega. Poleg sončnega dne so bili še čisti in jasni razgledi. Tako smo z lahko ugotavljali posamezne vršace v Kamniških alpah, v Karavankah, Julijcih s Triglavom, Cerkljansko in Loško pogorje, Posavske hribe itd. S prostim očesom smo videli dom na Kredarici in Planiki pod Triglavom. Razgledi pa so možni prav zaradi tega, ker je Blegoš kot otok v oceanu in na vrhu popolnoma gol. Planinec Dr. Jakob Prešeren je Blegoš takole označil: »Velika kopa je to, z veliko travnato plešo na vrhu, obrobjeno spodaj z mogočnimi bukovimi gozdovi«. Na vrhu vsak pohodnik dobi kupon s katerim se dokaže prisotnost na pohodu.

Spustili smo se do planinske koč, ki leži 172 m nižje, na Leskovski planini, kjer je včasih stala pastirska koč. Bilo je živahno kakor v panju, ko je dobra paša. Predsednik PD IMP Ljubljana tov. Lojze Kosi je bil presenečen nad takšno prisotnostjo planincev PD IMP Ljubljana in je takoj predlagal, da naredimo skupinski posnetek.

Počakali smo še osrednjo točko pohoda – proslavo. V programu na proslavi so sodelovali: pevski oktet iz Gorenje vasi, šolska mladina, slavnostni govornik pa je bil pred. mladine SO Šk. Loke. Program je bil dobro pripravljen zato tudi sprejet z močnim aplavzom. S tem se tudi uradno končal pohod, čeprav smo morali priti še nazaj v dolino, vendar se je tu začelo že drugo poglavje.

Čas je bil, da smo potolažili tudi želodce, zato smo posedli v travo in napadli nahrbtnike. Tudi v koči se je dalo dobiti enolončnico, zato ni bilo lakote. Tudi za razpoloženje je bilo poskrbljeno, zato so harmonike pele po vsem Blegošu. Kar veliko jih je bilo, ki so imeli še lahke noge, mi pa smo se predali soncu in uživali. Vse je minulo kot v sanjah čeprav smo dve debeli uri namenili temu žitku.

Težko se je bilo ločiti od Blegoša ali vse je minljivo, zato smo se začeli razhajati. Želja vseh pa je bila enotna: Še veliko takih pristrčnih in sproščenih pohodov in izletov, v tako čisti in neokrnjeni planinski svet.

Zdravko Nastran

Obvestila PD IMP

Pot prijateljstva nas letos vodi od 01. do 04. julija v Avstrijo. Povzpeli se bomo na: Hochstadl (2680 m), Polinik (2784 m), Hafner (3076 m) in Klomnock (2331 m).

Program izleta je naslednji:

1. dan:

01. 07. 89 je odhod ob 4. uri izpred tovarne IMP na Trati, ulica Jožeta Jame. Pot vodi mimo Kranjske gore, po dolini reke Zile, mimo Hermagora, Oberdrauburga do Pirkacha na višini 636 m, kjer je izhodišče za vzpon na Hochstadl. Do koč Hochstadlhaus 1780 m, potrebujemo 3 ure, do vrha pa še 2 uri. Za sestop v dolino pa 4 ure, potem bomo nadaljevali vožnjo proti Obervellachu, kjer je izhodišče za Polinik. Do koč Polinikhütte na višini 1873 m, kjer bomo prenočili, bomo rabili 2 uri. Prvi dan bo torej 11 ur hoje.

2. dan:

Za vzpon na Polinik potrebujemo 3 ure, potem pa bomo sestopili v 4 urah dolino in nadaljevali vožnjo proti dolini Maltatal, v kateri je na višini 1675 m izhodišče za vzpon na tritisočak Hafner. Do koč Kattowitzhütte na višini 2319 m, kjer bomo prenočili, se bomo vzpenjali okrog 2 uri. Ta dan bomo hodili 9 ur.

3. dan:

Za vzpon na vrh Hafnerja bomo potrebovali 2 uri, potem pa bomo sestopili v dolino, za kar bomo rabili 4 ure. Sledila bo vožnja proti izhodišču za vzpon na Klomnock in sicer po alpski cesti s pogledom na vrhove Norischkih Alp. Za vzpon bomo rabili 2 uri, potem sestopimo do koč Falkerschutzhause, kjer bomo prenočili.

4. dan:

Turistični del izleta, program bo po dogovoru. Vrnitev v domovino.

Oprema je potrebna visokogorska, dereze in cepin so obvezni, dobri čevlji, perilo za preobleči in kaj proti dežju, smučarske palice, baterija, copati – hrana iz nahrtnika. Obvezen je potni list, ki mora biti veljaven!

Prijave od 15. 6. do 25. 6. 1989 in sicer vsak dan okrog 12. ure na telefonsko številko (061) 52-069 – Oča. Lastniki avtomobilov, ki ste pripravljeni peljati, povejte koliko mest imate še prostih, ostali se prijavite normalno. Prijavnina za vse je 5.000 din, tisti, ki pa nimate avtomobila, pa plačate akontacijo 120.000 din in za stroške v Avstriji po 500 Ats.

Vožnje v teh dneh bo okrog 600 km.

BERNARD KLOBUČAR – OČA JANEZ SELIŠKAR

Tabor MDO

Vse planince in ljubitelje narave vabim na izlet na planinski tabor ljubljanskih planinskih društev. Letošnji tabor bo v osrčju Kamniških planin in sicer na KAMNIŠKEM SEDLU. Dostop do koč na Kamniškem sedlu je primeren za ljudi vseh starosti, ki imajo le nekaj srčne volje, da pridejo v 3 urah zmerne hoje v ta prečudoviti kotiček našega gorskega sveta. Zato vas vabimo v čimvečjem številu. Zaradi bližine Kamniške Bistrice, ki je izhodišče za vzpon na Kamniško sedlo, bo tokrat zbirališče v Kamniški Bistrici in sicer 16. 7. 1989 ob 7. uri 30 min. Vse udeležence opozarjam, da bo PD Kamnik, kot organizator tabora, organiziralo posebne prevoze iz Ljubljane do Kamniške Bistrice (vlak Ljubljana – Kamnik, avtobusi do Kamniške Bistrice, ali pa avtobusi Ljubljana – Kamniška Bistrica), zato spremljajte obvestila v javnih občilih (časopis, radio, TV). Redni avtobusi iz Ljubljane v Kamniško Bistrico pa vozijo 20 minut pred polno uro. Vodnik je Janez SELIŠKAR.

Na veselo snidenje v Kamniški Bistrici in na Sedlu!

JANEZ SELIŠKAR

Po Poti prijateljstva gremo 22. in 23. julija 89. Povzpeli se bomo na Monte Cavallo (2239 m) v Italiji in na Spitzegel (2119 m) v Avstriji.

1. dan:

Odhod ob 5 uri izpred tovarne IMP na Trati, ulica Jožeta Jame. Pot bo vodila mimo Trbiža do Pontebbe, kje zavijemo desno proti prelazu Promollo. Za vzpon na vrh in sestop bomo potrebovali okrog 6 ur. Glede prenočevanja se bomo odločili v Italiji, kajti koč ni nobene.

2. dan:

Peljali se bomo v Avstrijo do Obervellacha v dolini Zile in se povzpeli na Spitzegel. Za vzpon in sestop potrebujemo 8 ur. Oprema visokogorska, dobri čevlji, perilo za preobleči in kaj proti dežju, smučarske palice, baterija, copati – hrana iz nahrtnika. Obvezen je potni list, ki mora biti veljaven!

Prijave od 5. do 15. 7. 1989, in sicer vsak dan okrog 12. ure na telefonsko številko (061) 52-069 – Oča. Lastniki avtomobilov, ki ste pripravljeni peljati, sporočite, koliko mest imate še prostih, ostali se prijavite normalno. Prijavnina za vse je 5.000 din, tisti, ki pa nimate avtomobila, pa plačate akontacijo 70.000 din in za stroške v Italiji po 30.000 lir.

Vožnje je okrog 300 km.

BERNARD KLOBUČAR – OČA JANEZ SELIŠKAR

ZAHVALE

Ob izgubi dragega očeta se iskreno zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata IMP Telekom in sodelavcem za darovano cvetje in izraze sožalja. Hvala vsem, ki ste očeta spremili na zadnji poti.

Franc Mihevc

Zahvaljujem se vsem sodelavcem IMP Klimamontaža za darovano cvetje in finančno pomoč ob očetovi smrti. Še posebej se zahvaljujem vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti.

Hermina Rajbar

Ob boleči prerani izgubi moje ljube hčerke Tadeje se iskreno zahvaljujem osnovni organizaciji sindikata Delovne skupnosti sozda IMP ter delavcem s Titove 37, centralne kuhinje in drugih ljubljanskih IMP-jevih organizacij združenega dela za darovano cvetje, za vso pomoč in tolažilne besede sožalja, ki ste jih izrekli meni in moji družini v teh težkih trenutkih. Mnogim, ki ste jo pospremili na zadnji poti, iskrena hvala.

Jana Bučar z družino

Ob boleči izgubi moje drage mame se zahvaljujem sodelavcem Centralne kuhinje za darovano cvetje, izrečena sožalja ter spremstvo na njeni zadnji poti.

Jelka Kunaver

PRAVILNA REŠITEV nagrajne križanke v 5. številki Glasnika IMP: Pluton, Cremona, avtomat, LE, Rono, ANK, pisatelj, rastlinje, Prut, Vertun, red. OB, Egipt, krlj, Dušan, dosje, ilegalec, AZ, kal, lan, oni, Atika, Vidic, noga, devica, trop, Krona.

Za pravilne rešitve v 5. številki so bili izžrebani:

1. Daniel CIMPERMAN, Lj. Šercerja 2, Domžale (17.000 din)
2. Drago Koprivšek, Klima, Delavska 5, Celje (13.000 din)
3. Magda Lavrih, Lj. Ivančna gorica (10.000 din)

NAGRADNI NATEČAJ: Pravilne rešitve pošljite na naslov: IMP Glasnik, Ljubljana, Likozarjeva 6 (Nagrada križanka). Rešitve pošljite do 5. julija. Med izžrebance bomo razdelili tri nagrade v višini 40.000 dinarjev.

NAGRADNA KRIŽANKA

	<p>STARA MOŠKA SVEČANA OBLEKA</p> <p>IZDELKI IZ LESA</p> <p>SOLSKA OCENA</p>	ŽITNI PLOD	ZRAČNIK	MESTO V ABRUZZIH V ITALIJI	UKRAJINSKI VELETOK	REKA	NASPROTNIK ŽIDOV	OKLEPNO VOZILO
		<p>DELINKVENT</p> <p>ALUMINIJEV OKSID, Al₂O₃</p> <p>SREDNJE-VEŠKA UTRJENA ZGRADBA</p> <p>ZDRAVILNO</p> <p>IVO ŠORLI</p> <p>PRIPADNIKI LJUBŠTEV V JUŽNI AZIJI</p> <p>RIMSKA BOGINJA JEZE</p> <p>VRSTA HRASTA</p> <p>JANEŽ (LATINSKO)</p> <p>SESTAVIL MARKO BOKALIČ</p> <p>FIZIKAL. KOLIČINA BREZ SMERI</p> <p>TV NARPOVEVALKA (MISA)</p> <p>PEVKA VILER</p> <p>ALKALOID V ČAJU</p>	<p>NEPREHODNO ČREVO GRŠ. BOG. MAVRICE</p> <p>SODOBNIK KELTOV KRAJ</p> <p>SLADKOV. RIBA IT. REVOLUCIONAR</p> <p>VISOKO-SOLSKI UČITELJ</p> <p>RING, BORISČE DEL NOVE GORICE</p> <p>SARAJEVO</p> <p>PEVKA FALK PRELOG, TRŽENINA</p> <p>LUKNIČEV ČISTILNI PREDMET SUKANEČ</p> <p>SOVJETSKI HOKEJIST, KI IGRA PRI NAS</p> <p>AFRIŠKI MRHO-VINAR</p> <p>IME TRESH PERGAM-KRALJEV</p>	<p>TUNIZIJA NATAŠA URBANČIČ</p> <p>PRIPOVEBNA PESNITEV M.IME</p> <p>IRSKI BRUNOVEC DEJAVNA MOČ</p> <p>STADION V BUDIMPEŠTI</p> <p>BELIČNIK IMP GLASNIK</p> <p>POPULARNA HRVAŠKI TEBNIK</p>				